

CELEBRATING
33rd
Year
VIDYA VIKAS

विद्याश्री

वार्षिकांक
२०२२

विद्या विकास शिक्षण संस्था, हिंगणघाट द्वारा संचालित
नेक द्वारा 'B++' ने मानांकित

विद्या विकास कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
समुद्रपूर, जि. वर्धा - ४४२३०५
उच्च शिक्षण व संशोधन केंद्र

email : vidya_vikascoll@rediffmail.com
Website : www.vidyavikascollege.com
Ph. & Fax No. 07151 - 225560, 9421539529

विद्या विकास कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, समुद्रपूर

आमचे प्रेरणा स्थान

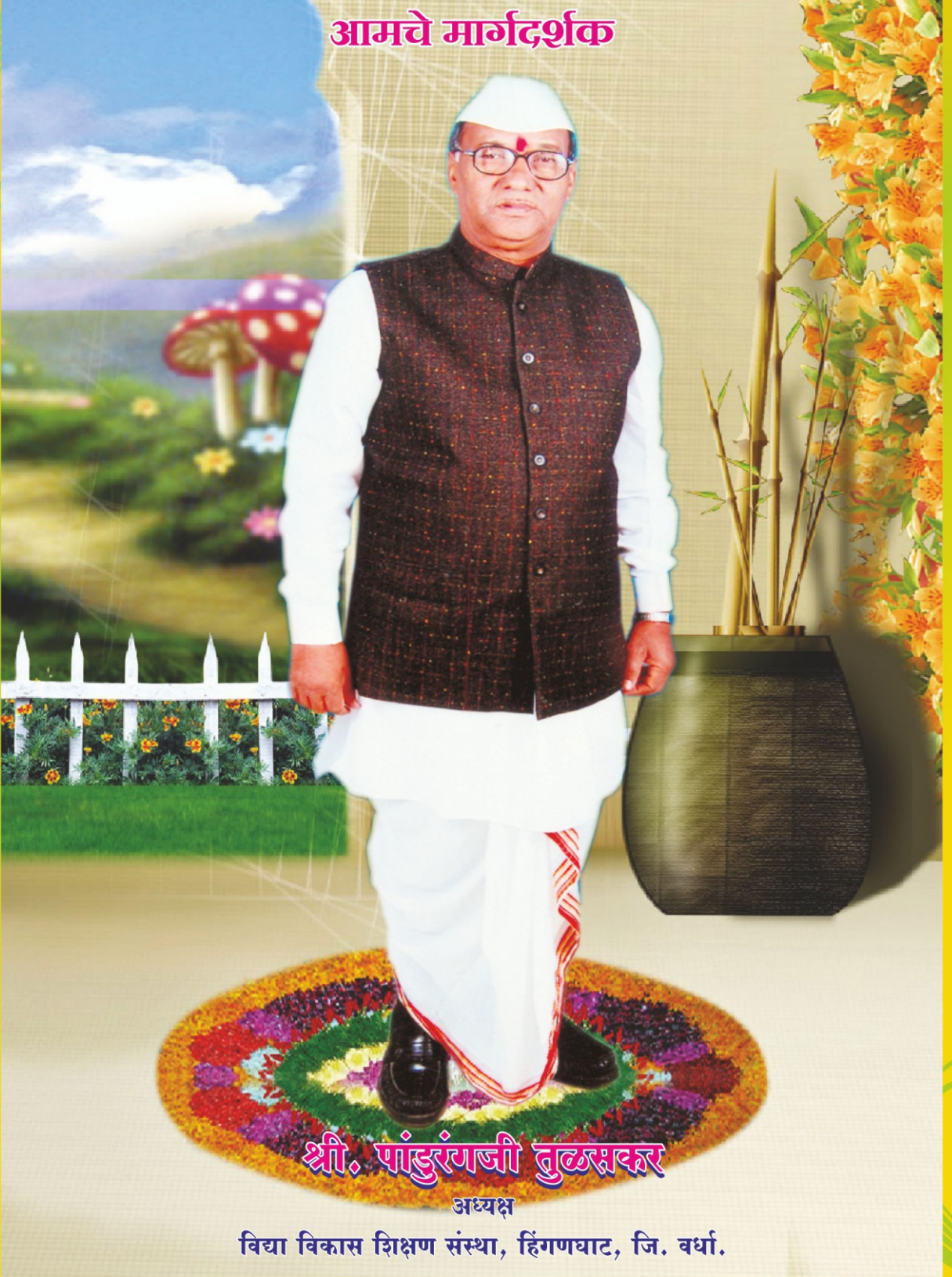

स्व. श्रीमती माँ विठ्ठलक्ष्मी तुळसकर

विद्याश्री वार्षिकांक-२०२१-२२

विद्या विकास कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, समुद्रपूर

आमचे मार्गदर्शक

श्री. पांडुरंगजी तुळसकर

अध्यक्ष

विद्या विकास शिक्षण संस्था, हिंणघाट, जि. वर्धा.

विद्याश्री वार्षिकांक-२०२१-२२

व्यवस्थापन समिती

डॉ. निलेश तुळसकर

श्री. पांडुरंगजी तुळसकर

प्रा. डॉ. उमेश तुळसकर

श्री. विजयराव ईटनकर

सौ. रेखा तुळसकर

श्रीमती शांताबाई तळवेकर

विद्या विकास शिक्षण संस्था, हिंणघाट

(रजि. नं. महा. २०४/८५ एफ ६७० वर्षी)

संचालक मंडळ

श्री. पांडुरंगजी तुळसकर	अध्यक्ष
प्रा. डॉ. उमेश तुळसकर	सचिव
डॉ. निलेश तुळसकर	उपाध्यक्ष
श्री. विजयराव ईटनकर	सहसचिव
सौ. रेखाबाई तुळसकर	कोषाध्यक्ष
श्रीमती शांताबाई तळवेकर	सदस्या
श्री. दादाजी वरभे	सदस्य

श्री. दादाजी वरभे

आमचे युवा नेतृत्व

सचिव
प्रा. डॉ. उमेशभाऊ तुळसकर

प्राचार्य डॉ. किशोरचंद्रजी रेवतकर

उपप्राचार्य डॉ. नयना शिरभाते

विद्या विकास कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, समुद्रपूर जि. वर्धा.

महाविद्यालय विकास समिती २०१८-१९

महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम २०१६ या कायद्यातील कलम ९७ (१) च्या अंतर्गत महाविद्यालयीन समिती

श्री. पांडुरंगजी तुळसकर

प्रा.डॉ. विठोबा चंनखेडे

प्रा.डॉ.पी.एम. सातपुते

श्री. अंबादास गुळघाणे

श्री. विजयराव ईटनकर

श्री. पंकज वानखेडे

प्रा.डॉ. एम.एस.आंबटकर

प्रा. डॉ. उमेश तुळसकर

प्रा.डॉ. रमेश निखाडे

प्रा. डॉ. नयना शिरभाते

श्री. प्रभाकर आंबटकर

डॉ. निलेश तुळसकर

प्राचार्य डॉ. रमेश बोभाटे

- १) श्री. पांडुरंगजी तुळसकर पदसिद्ध अध्यक्ष
- २) प्रा.डॉ. उमेश तुळसकर व्यवस्थापन सचिव
- ३) प्रा.डॉ.रमेश निखाडे विभागप्रमुख सदस्य
- ४) प्रा. प्रबोधकुमार सातपुते अध्यापक सदस्य
- ५) प्रा. डॉ. नयना शिरभाते अध्यापक सदस्य
- ६) प्रा. डॉ. विठोबा चंनखेडे अध्यापक सदस्य
- ७) श्री. अंबादास गुळघाणे अध्यापकेतर सदस्य
- ८) श्री. प्रभाकर आंबटकर उद्योग सदस्य
- ९) श्री. विजयराव इटनकर समाजसेवा सदस्य
- १०) डॉ. निलेश तुळसकर संशोधक सदस्य
- ११) श्री. पंकज वानखेडे माजी विद्यार्थी सदस्य
- १२) प्रा.डॉ.मनोहर आंबटकर समन्वयक सदस्य
- १३) प्राचार्य डॉ. किशोरचंद्र रेवतकर पदसिद्ध सचिव

महाविद्यालय विद्यार्थी परिषदेचे सभापती व सचिव (विद्यार्थ्यांच्या निवडीनुसार सदस्य घेण्यात येईल)

अभिर्नंदन

प्रा.डॉ. नयना शिरभाते
वनस्पतीशास्त्र विभाग

A.P.J. Adul Kalam Life Time Achivement Award.
Young Faculty 2021 Award.

प्रा. मेघश्याम ढाकरे
समाजशास्त्र विभाग

महात्मा गांधी आंतरराष्ट्रीय शिक्षक
पुरस्काराने सन्मानित

कु. अनुष्का तुकाराम पंढरे (बी.एससी.१)
रातुम नागपूर विद्यापीठ नागपूर.
(ज्युडो-कलर होल्डर-२०२१-२२)

तेजस एम. मांडवगडे (.....)
रातुम नागपूर विद्यापीठ नागपूर.
(उशु- कलर होल्डर-२०२१-२२)

मयुर गंगाधर कळमकर (१२ वी सायंस)
QUALIFIED FOR JEE ADVANCED
(All India Rank-22)

विद्या विकास कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, समुद्रपूर

शैक्षणिक व सांस्कृतिक उपक्रम

नॅक टिमची महाविद्यालयास भेट

नॅक पिअर टिम प्राचार्यांना अहवाल सादर करताना

नॅक पिअर टीम सोबत अध्यक्ष, सचिव, प्राचार्य, व शिक्षकेतर कर्मचारी

नॅक पिअर टीम सोबत अध्यक्ष, सचिव, प्राचार्य, व शिक्षकेतर कर्मचारी

'स्वरांजली' विदर्भ स्तरीय गीत गायन स्पर्धेत विजेत्यांना बक्षीस देताना आमदार समीरभाऊ कुणावार व संस्थाध्यक्ष श्री. पांडुरंगजी तुळसकर

सांस्कृतिक व क्रीडा महोत्सवाचे उद्घाटन करताना मान्यवर

'स्वरांजली' विदर्भ स्तरीय गीत गायन स्पर्धेत विजेते व आमदार समीरभाऊ कुणावार सुधीरबाबू कोठारी व संस्थाध्यक्ष श्री. पांडुरंगजी तुळसकर

नॅक पिअर टिमच्या अध्यक्षांचे स्वागत करताना संस्थेचे अध्यक्ष मा.श्री. पांडुरंगजी तुळसकर

विद्याश्री वार्षिकांक २०२१-२२

संपादक मंडळ

कार्यकारी संपादक

प्रा. डॉ. प्रकाश सुधाकरराव तळे

सहसंपादक

प्रा. डॉ. राजीव कळसकर
प्रा. डॉ. अर्चना भेंडे
प्रा. डॉ. मंगला खुणे
प्रा. राजेश बाभुळकर

* मराठी विभाग

प्रा. डॉ. ईश्वर सोमनाथे
प्रा. डॉ. मिलिंद कांबळे

* इंग्रजी विभाग

प्रा. डॉ. राजेशम वेलुपुला
प्रा. डॉ. नितीन अखुज
प्रा. गणेश बेले
प्रा. विजय वानखेडे
प्रा. विलास बैलमारे

* हिंदी विभाग

प्रा. फारीश अली

* साहित्य संकलन व संपादन

श्री. अजय मोहोड
प्रा. शितल अवघडे

* छायाचित्र मांडणी

प्रा. घनश्याम कदमधाड
प्रा. नरेंद्र मेश्राम

* विद्यार्थी संपादक मंडळ *

कु. श्रध्दा एस. धापटे	बी.ए. भाग-३
कु. प्रिया एस. तुरणकर -	बी.कॉम.भाग-३
कु. दिव्या श. घुगसे -	बि.एस.सी.भाग-३
कु. रिना व्हि. राखुंडे -	बी.ए. भाग-२
करण रविंद्र झाडे -	बी.एस.सी. भाग-२
प्रज्वल आर. लोखंडे -	बी.कॉम.भाग-२
कु. निखीता आर. धोटे	बी.ए.भाग - १
कबिर डोंगरे	१२वी कॉमर्स
कु.अवंतीका प्रफुल धापटे-	१२वी विज्ञान

* प्रकाशक

प्राचार्य डॉ. किशोरचंद्र गोविंदराव रेवतकर

* मुद्रक

अवनी ग्राफिक्स, हिंगणघाट

* ग्राफिक्स/अक्षरजुळणी

श्री. प्रकाश घोडे

या वार्षिकांकामध्ये प्रकाशित झालेल्या साहित्यातील/लेखांमधील मते ही त्या लेखकांची स्वतःची मते असून त्यांच्याशी प्रकाशक, मार्गदर्शक, वार्षिकांक समिती, संपादक मंडळ किंवा संस्था सहमत असेलच असे नाही.

- प्रकाशक

अनुक्रमणिका

अ.क्र. नांव	लेखकाचे नांव	पृ.क्र.	अ.क्र. विभागाचे नांव	विभाग प्रमुख	पृ.क्र.
१. मनोगत	प्राचार्य डॉ. किशोरचंद्र रेवतकर	३	२३. गृह अर्थशास्त्र विभाग	डॉ. विना मेंडले	२८
२. संपादकिय	प्रा.डॉ. प्रकाश तळे	४	२४. रसायनशास्त्र विभाग	डॉ. मेघशाम नरुले	२९
३. प्रिय गुरुजी	अब्राहम लिकन	५	२५. राज्यशास्त्र विभाग	डॉ. राजकुमार रामटेके	३०
४. यश	सोनाली भिसेकर	६	२६. गणित विभाग	डॉ. शिल्पा समदुरकर	३०
५. आई	निकीता धोटे	६	२७. वाणिज्य विभाग	डॉ. स्पेश निखाडे	३१
६. वृक्ष	अनिष महाबुधे	७	२८. खेळ व क्रीडा विभाग	प्रा. चंद्रकांत सातपुते	३२
७. आयुष्य	पुजा शेंडे	७	२९. प्राणिशास्त्र विभाग	डॉ. मनोहर आंबटकर	३३
८. विज्ञानवादी विचार	तेजस्विनी ठाकरे	८	३०. कनिष्ठ महाविद्यालय विभाग	प्रा. किरण वैद्य	३४
९. माझी आई	भार्यश्री जाधव	९	३१. ग्रंथालय विभाग	डॉ. प्रमोद अलोगे	३५
१०. सर्दियों की झलक	तेजस्विता सहशस्त्रबुद्धे	१०	३२. भौतिकशास्त्र विभाग	प्रा. सदानंद सारवे	३५
११. भारतीय संविधान आणि लोकशाही	तृप्ती शामकुरे	११	३३. य.च.म.मुक्त विद्यापिठ	डॉ. नयना शिरभाते	३६
१२. जीवन के सफर में	समिक्षा बोरकुटे	११	३४. राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग	डॉ. मिलींद कांबळे	३७-३९
१३. चारोळी	आचल वैद्य	१२	३५. इंजनी विभाग	डॉ. वि. राजेशाम	४०
१४. मै खाकी हूँ	होमराज स्वदळे	१२	३६. अर्थशास्त्र विभाग	डॉ. प्रबोधकुमार सातपुते	४१
१५. खुद के पर तुम्हें खुद खोलना है	दिक्षा बैस	१३	३७. वनस्पतीशास्त्र विभाग	डॉ. नयना शिरभाते	४२-४३
१६. भारतीय राज्यघटना	प्रियंका सोटाने	१४-१६	३८. राष्ट्रीय सेवा योजना (+२)	प्रा. विलास बैलमारे	४४
१७. विज्ञान पर विचार	रविना डफ	१७-१८	३९. मराठी विभाग	डॉ. ईश्वर सोमनाथे	४५
१८. पर्यावरण संतुलन	आकांक्षा कुटे	१९-२०	४०. सांस्कृतिक व शैक्षणिक विभाग	डॉ. मिलींद कांबळे	४६-४८
१९. पर्यावरण रक्षण	नयन गावांदे	२१-२२	४१. इतिहास विभाग	डॉ. विठोबा चंदनखेडे	४९
२०. कोरोना एक जागतिक महामारी	होमराज स्वदळे	२३-२४	४२. समाजशास्त्र विभाग	प्रा. मेघशाम ठाकरे	४९
२१. आनंद	आचल वैद्य	२५	४३. या भारतात बंधुभाव नित्य वसू दे	राष्ट्रपत तुकडोजी महाराज	५०
२२. एस.टी.बसचे आत्मवृत्त	आचल वैद्य	२६-२७			

मनोगत...

महाविद्यालयीन घडामोडींचा शब्दरूपी वेध घेणारा 'विद्याश्री' २०२१-२२ वार्षिकांक आपल्या हाती देतांना मनस्वी आनंद होत आहे.

आमचे महाविद्यालय महाराष्ट्र शासन मान्यताप्राप्त संलग्नित आहे. या महाविद्यालयाची सुरुवात जून, १९८९ मध्ये झाली. पदवी स्तरावरील कला-वाणिज्य शाखांमध्ये केवळ २००-२५० विद्यार्थ्यांच्या प्रवेशाने सुरू झालेले महाविद्यालय आज कनिष्ठ, पदवी व पदव्युत्तर कला, वाणिज्य व विज्ञान शाखेबरोबरच व्यावसायिक एच. एस. व्हि. सी शाखांमधून जवळजवळ ३५०६ विद्यार्थी महाविद्यालयात शिक्षण घेत आहेत.

कला शाखेतील मराठी, समाजविज्ञान शाखेतील इतिहास, समाजशास्त्र, वाणिज्य शाखेतील (एम. कॉम) व विज्ञान शाखेतील (एम. एस.सी. रसायनशास्त्र, प्राणिशास्त्र, भौतिकशास्त्र, गणित व वनस्पतीशास्त्र) हे वर्ग महाविद्यालयात सुरू आहेत. आमचा उच्च गुणवत्ताधारक व आचार्य पदवी प्राप्त प्राध्यापक वर्ग कला, वाणिज्य व विज्ञान शाखेतील विद्यार्थ्यांना उत्कृष्टरित्या विद्यादान करीत आहे. यासोबतच महाविद्यालयातील प्राचार्य व प्राध्यापक राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर मधील विधीसभा व अभ्यास मंडळाचे सदस्य म्हणून उल्लेखनीय कार्य केले आहे व करीत आहे.

महाविद्यालयबाह्य विद्यार्थ्यांनासुद्धा शिक्षणाची संधी उपलब्ध व्हावी या अनुषंगाने महाविद्यालयात यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ केंद्राची सुरुवात करून पदवी व पदव्युत्तर (इंग्रजी, एम. बी. ए.) या अभ्यासक्रमाची सुरुवात करण्यात आली आहे.

'स्वरांजली' सारखा विदर्भस्तरीय गीतगायन स्पर्धेचा उपक्रम, सांस्कृतिक महोत्सव, राष्ट्रीय सेवा योजना, महिला अध्ययन केंद्र, राष्ट्रीय हरित सेना, या आणि अशा अनेक शैक्षणिक व सांस्कृतिक उपक्रमांच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास साधणे हेच आमचे ध्येय आहे. अनेक खेळांमध्ये विद्यार्थ्यांनी विद्यापीठ व राज्यस्तरावर प्रतिनिधीत्व केले आहे. महाविद्यालयास युजीसीची '२ एफ व १२ बी' ची मान्यता असून त्या अंतर्गत विशेष अनुदानसुद्धा प्राप्त झालेले आहे. या अनुदानातून Certificate Course in Business Communication हा अल्पमुदती अभ्यासक्रम तसेच भव्य असे क्रीडाभवन आणि मुलींचे वसतीगृहाचे बांधकाम पूर्ण करण्यात आले.

विद्यार्थ्यांच्या उत्कर्षासाठी सर्व सुविधायुक्त संगणकीय कार्यालय व ग्रंथालय, संगणक प्रयोगशाळा, विज्ञान व व्यावसायिक अभ्यासक्रम प्रयोगशाळा इ. योजनांसह विद्यार्थीकेंद्री शिक्षणव्यवस्था राबविण्याचा आमचा संकल्प आहे. उल्लेखनीय बाब म्हणजे- सत्र २०१६-१७ पासून आमच्या महाविद्यालयाला राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूरकडून मराठी, इतिहास व वाणिज्य विषयांचे संशोधन केंद्र म्हणून मान्यता मिळालेली आहे. तसेच विद्या विकास शिक्षण संस्थेतर्गत २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षात महाराष्ट्र शासनाकडून हिंणघाट येथे महिला महाविद्यालयाला मान्यता मिळाली. ही गौरवाची बाब आहे.

आधुनिक शैक्षणिक सोयीसुविधा तळागाळातील विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहचविण्याच्या उद्देशाने व आमच्या संस्थेतील पदाधिकाऱ्यांच्या प्रेरणेमुळेच 'विद्याश्री' सारखा अंक आपल्या हाती देता येणे शक्य झालेले आहे.

आदरणीय श्री. पांडुरंगजी तुळसकर, अध्यक्ष, विद्या विकास शिक्षण संस्था, हिंणघाट, डॉ.निलेश तुळसकर, उपाध्यक्ष, प्रा.डॉ.उमेश तुळसकर, सचिव यांचे सदैव - तत्पर मार्गदर्शन व सहकार्यामुळे हे सर्व शक्य होत आहे. तसेच सेवेचे व्रत उराशी बाळगणारे समस्त कर्मचारीवृंद व आमचे विद्यार्थी यांचेही सहकार्य मोलाचे आहे.

'विद्याश्री - २०२२' या अंकात अनवधानाने काही त्रुटी आढळल्यास संपादक मंडळाच्या निदर्शनास आणून द्याव्यात जेणेकरून पुढील अंकात त्यासंदर्भात दक्षता घेता येईल, अशी अपेक्षा करतो.

धन्यवाद !

प्राचार्य डॉ. किशोरचंद्र जी. रेवतकर

संपादकीय...

प्रिय विद्यार्थी मित्रांनो...

विद्यार्थी हे प्रचंड उर्जेचे स्रोत असतात. त्यांच्यातील या उर्जेला विचारांच्या रूपाने प्रकट होण्यासाठी त्यांना व्यासपीठ हवे असते. योग्य व्यासपीठ जर त्यांना मिळाले तर त्यांच्यातील दडलेली अलौकिक प्रतिभा शब्दरूपाने प्रकट झाल्याशिवाय राहत नाही. त्यांच्या कल्पनेला पंख फुटून त्यांची प्रतिभा अनेक क्षेत्रात संचार करू लागते. त्यांच्या व्यक्तीमत्वातील सुप्त गुणांना चालना मिळते व त्यांच्याकडून कळत नकळत सुरेख अशा साहित्यकलेची निर्मिती होते. विद्यार्थ्यांच्या सर्जनशीलतेला चालना देण्याचे कार्य महाविद्यालयीन स्तरावर वार्षिककामधून होत असते. हे अंक खऱ्या अर्थाने विद्यार्थ्यांच्या कला गुणांना नविन वाट दाखवण्याचे कार्य करत असतात. 'विद्याश्री' हा आमच्या महाविद्यालयाचा वार्षिकांक विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना साकार करण्यासाठीच शब्दबद्ध करण्यात आलेला आहे. २०२१-२०२२ या शैक्षणिक सत्रातील 'विद्याश्री' हा वार्षिकांक आपल्या हाती सुपूर्द करताना मनस्वी आनंद होत आहे.

विद्यार्थ्यांच्या मनातील भावविश्वाला नविन आकार मिळावा व विचारांचे नवनविन तरंग शब्दरूपाने उमटावे या विशाल हेतूनेच महाविद्यालय दरवर्षी या वार्षिकांकाची निर्मिती करत असते. या अंकात महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांचे लेख, कथा, कविता, ललित इ. साहित्य प्रकार हाताळण्याचा प्रयत्न करण्यात आलेला आहे. त्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या सामाजिक, सांस्कृतिक व शैक्षणिक जीवनात एक वेगळी वाट निर्माण करू शकतील ही अपेक्षा.

या वार्षिकांकाच्या निर्मितीसाठी नेहमीच आम्हाला प्रेरीत करणारे आमचे मार्गदर्शक आदरणीय श्री. पांडुरंगजी तुळसकर, अध्यक्ष विद्या विकास शिक्षण संस्था, हिंणघाट, मा. डॉ. निलेश तुळसकर उपाध्यक्ष, प्रा. डॉ. उमेश तुळसकर सचिव आणि प्राचार्य डॉ. किशोरचंद्र रेवतकर यांचे मनःपूर्वक आभार व्यक्त करणे माझे कर्तव्यच आहे.

संपादक मंडळातील कार्यतत्पर असणारे प्रा. डॉ. राजीव कळसकर, प्रा.डॉ.अर्चना भेंडे, प्रा.डॉ.मंगला खुणे व प्रा. राजेश बाभुळकर यांचे मनापासून आभार व्यक्त करतो.

संपादक मंडळातील विद्यार्थी प्रतिनिधी, महाविद्यालयीन सर्व शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी तथा विद्यार्थी तसेच टंकलेखन करणारे श्री.प्रकाश घोडे, सजावट करणारे अवनी ग्राफिक्स, हिंणघाट या सर्वांच्या सहकार्याने हा अंक मी आपणासमोर अगदी अल्पावधीत साकार करू शकलो. या अंकात अनवधानाने काही त्रुटी राहिल्यास पुढील अंकात त्याबाबत दक्षता घेतली जाईल अशी ग्वाही देतो व माझ्या संपादकीय शब्दांना विराम देतो.

या अंकाचे आपण निश्चितच स्वागत कराल, या अपेक्षेसह...

धन्यवाद!

प्रा. डॉ. प्रकाश एस. तळे

(इंग्रजी विभाग)

विद्या विकास महाविद्यालय, समुद्रपूर

प्रिय गुरुजी

सगळीच माणसे न्यायप्रिय नसतात,
नसतात सगळीच सत्यनिष्ठ,
हे शिकेलच माझा मुलगा कधी ना कधी,
मात्र त्याला हे देखील शिकवा-जगात
प्रत्येक बदमाशगकणिक असतो एक
साधुचारित पुरुषोत्तमही, स्वार्थी
राजकारणी असतात. जगात तसे
असतात, अवघं आयुष्य समर्पित
करणारे नेतेही असतात, टपलेले वैरी
तसे जपणारे मित्रही!

मला माहीत आहे. सगळ्या गोष्टी
झटपट नाही शिकवता येत... तरीही
जमलं तर त्याच्या मनावर ठसवा, घाम
गाळून कमावलेला एकच छदाम
आयत्या मिळालेल्या घबाडापेक्षा
मौल्यवान आहे. हार कशी स्वीकारावी
ते त्याला शिकवा, आणि शिकवा
विजयाचा आनंद संयमानं घ्यायला!

तुमच्यात शक्ती असली तर त्याला
द्वेषमत्सरापासून दूर रहायला शिकवा,
शिकवा त्याला, आपला हर्ष संयमानं
व्यक्त करायला. गुंडाना भीत जाऊ
नको म्हणावं, त्यांना नमवणं सर्वात
सोपं असतं!

जमेल तेवढं दाखवीत चला त्याला
ग्रंथभांडाराचं अद्भुत वैभव मात्र
त्याबरोबरच, मिळू दे त्याच्या मनाला
निवांतपणा सृष्टीचे शाश्वत सौंदर्य
अनुभवायला पाहू दे त्याला पक्ष्यांची
अस्मान भरारी... सोनेरी उन्हात
भिरभिरणारे भ्रमर... आणि हिरव्यागार
डोंगर उतारावर डुलणारी चिमुकली फुले
शाळेत त्याला हा धडा मिळू दे, फसवून
मिळालेल्या यशापेक्षा सरळ आलेले
अपयश श्रेयस्कर आहे. आपल्या
कल्पना, आपले विचार यांच्यावर

त्याला सांगा, त्यांनं भल्यांशी भलाईनं
वागावं, आणि टग्यांना अद्दल घडवावी.
त्याला हे पुरेपूर समजवा, की करावी
कमाल कमाई त्याने ताकद आणि
अक्कल विकून... पण कधीही विक्रय
करू नये हृदयाचा आणि आत्म्याचा!
धिककार करणाऱ्यांच्या झुंडी आल्या
तर कानाडोळा करायला शिकवा त्याला
आणि ठसवा त्याच्या मनावर सत्य व
न्यायासाठी पाय रोवून लढत रहा.

त्याला ममतेने वागवा पण लाडावून
ठेवू नका. आणि हेही त्याला सांगा,
एकावं जनांचं, अगदी सर्वात... पण
गाळून घ्यावं ते सत्याच्या चाळणीतून
आणि फोलपट टाकून निकं सत्व तेवढं स्वीकारावं.

अगदी तावून सुलाखुन
निघाल्याशिवाय लोखंडाचं कणखर
पोलाद होत नसतं. त्याच्या अंगी
बनवा, अधीर व्हायचं धैर्य, अन् धरला
पाहिजे धीर त्यांनं जर गाजवायचं असेल शौर्य!

आणखीही एक सांगत रहा त्याला,
आपला दृढ विश्वास पाहिजे
आपल्यावर तरच जडेल उदात्त श्रद्धा
मानवजातीवर जमलं तर त्याच्या
मनावर बिंबवा-हसत रहावं उरातलं
दुःख दाबून, आणि म्हणावं त्याला, आसू
ढाळावायची लाज वाटू देऊ नको त्याला
शिकवा. तुच्छतावाद्यांना तुच्छ
मानायला, अन् चाटुगिरीपासून सावध
रहायला. माफ करा गुरुजी! मी फार
बोलतो आहे, खूप काही मागतो आहे...
पण पहा... जमेल तेवढं अवश्य करायचं!

माझा मुलगा भलताच गोड छोकरा आहे हो तो!!!

-अब्राहम लिंकन

यश

अक्षरापासून शब्द बनतात,
शब्दांपासून वाक्य,
कोंबांपासून पान बनतात,
पानांपासून झाड,

बहरलेल्या झाडासारखं
आयुष्य असं फुलावं,
या सावलीच्या वाढत्या
पावलांनी जगभर असं पसराव

क्षणाक्षणात बहराव
झाडासंगे लहराव,
या सोनेरी किररनांच्या
सुर्यासारखं चमकाव,

जगण्यासाठी जिद्द असावी
पंख नसले तरी चालेल,
जगण्यासाठी वळण असावे
रस्ता नसला तरी चालेल,

आयुष्य हा डाव असतो दोन रस्त्यांचा,
कधी असतो आदर्श श्रीरामाचा,
कधी असतो स्वार्थ श्रीकृष्णाचा

कधी त्या आदर्शमय पावित्र्याचा,
तर कधी त्या संघर्षमय पराभवाचा,
एकीकडं आनंदाचा सागर,
एकीकडं दुःखाचा डोंगर,

जगताना ही दोनीही टोकं जोडावी लागतात,
तरच तुम्ही यशाचे शिखर गाठू शकता....

सोनाली संतोष भिसेकर
बी.एस.सी भाग-१

आई = गीत

पुसने पाणी डोळ्यांमधले
घास भरवते जी ती आई
ती आई ती आई

बोल बोबडे शिकवीत सारे
जग दाखविते ती आई
ती आई ती आई

विसरून सारे मी पण सोबत
हसते रडते जी
ढेच लागता सगळ्यात आधी
आणि उमटते ते आई
ती आई ती आई

जखमेवरील फुंकर होतो
दयेचा ही सागर होतो.
ती आई ती आई

श्वास ही देते ध्यास ही देते
जगण्याचा विश्वास ही देते
म्हणजे जग व्यवहारी
आई कुठ काय करते
आई कुठ काय करते.....

निकिता रमेश धोटे
बी.ए. भाग-१

वृक्ष

संत जनो को है ये कहना
धरती माँ का वृक्ष है गहणा।
वृक्ष लगाओ हरियाली लाओ,
इस धरती को स्वर्ग बनाओ।
पेड न काटो रखो ध्यान,
धरती का है यह परिधान।
इससे है वसुधा की शान
इससे है जीवो में जान।
वृक्ष लगाओ,
धरती को स्वर्ग बनाओ।

अनिश श्रीकांत महाबुधे
बी.एस.सी भाग-१

आयुष्य

चेहरा असतो काही लोकांचा हसमुख,
परंतु त्यामागे लपलेले असते
खुप मोठे दुःख....

कोणाचा आनंद तर,
कोणाच्या आसवांची नदी
वाहत असते....

पण दुःखाचा हा पिंजरा,
तोडून तरी कसे जावे....

सर्व काही असुनही जवळ
तितकंच ते दर असतं...
नसतो....
आयुष्याच्या प्रत्येक क्षण तर
हिमतीनं लढून जगायचा
असतो....

प्रत्येक दुसऱ्या चेहऱ्यामागे,
एखादी गोष्ट लपलेली
असते...

कधी कधी असे वाटते,
पक्षी बनून आकाशात उंच
उडावे...

औषधांच्या साहाय्याने,
आयुष्य जगणे सुरू असते..

दुःख संपविण्यासाठी
आयुष्य संपवणे हा पर्याय

कु. पूजा सिताराम शेंडे
बी.एस.सी भाग-१

सगळं डिजीटल हे पर्यावरण पूरक आहे ?

पर्यावरण हा महत्वाचा मुद्दा आहे. झाडे, जंगले वाचवण्यासाठी, हवा, पाणी यांचं प्रदूषण रोखण्यासाठी आपण प्रयत्न करत आहोत झाडांची तोड थांबवण्यासाठी डिजिटल व्हायचा प्रयत्न करीत आहोत. पण खरंच का डिजिटल म्हणजे ग्रीन ? कार्यालय पेपरलेस केले. कागदाचा वापर थांबवला. म्हणजे आपण पर्यावरण वाचवले, असे सरसकटपणे म्हणता येईल का ? वैज्ञानिक दृष्टिकोणतून या प्रश्नाचा विचार करू या.

विज्ञानवादी विचार

भीतीच्या माध्यमातून अंधश्रद्धेचा होणारा जन्म हा एक सवयरूपी संस्कार होऊन बसतो. अंधश्रद्धेचे साम्राज्य दुर होण्यासाठी नव्या पिढीने विज्ञानवादी विचार स्वीकारण्याची गरज आहे. असा सल्ला महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. धनराज गोस्वामी यांनी विद्यार्थ्यांना दिला. शहरातील स्वामी मुक्तानंद विज्ञान महाविद्यालयात विद्यार्थी कल्याण मंडळ आणि सावित्रीबाई फुले पूणे विद्यापीठ यांच्या सयुक्त विद्यमाने अंधश्रद्धा निर्मूलन कार्यशाळा घडे दिले गेले. डॉ गोस्वामी यांनी यावेळी संत तुकाराम महाराज, संत गाडगेबाबा यांच्या गाथेतील अनेक उदाहरणे देत महाविद्यालयाने विद्यार्थ्यांना आपल्या जीवनात विज्ञानवाद स्वीकारण्याचे आवाहन केले.

विद्यार्थी कल्याण मंडळाचे अध्यक्ष प्रा. अजय शिभुवन यांनी चंमत्कारातील विज्ञान व दैनंदिन जीवनातील अंधश्रद्धा या विषयावर आपल्या व्याख्यानातून विद्यार्थ्यांना कानमंत्र दिला. प्राध्यापक डॉ. अजय विभांडिक यांनी अंधश्रद्धा व कायदा' या विषयावर व्याख्यान दिले.

२१ व्या शतकात आपले खाजगी आणि व्यावसायिक जीवन माहिती आणि तंत्रज्ञानाने पूर्ण व्यापून टाकले आहे. इंटरनेटवर घरबसल्या खरेदी करणे, रेल्वे बसची टिकिटे काढणे, सिनेमाची टिकिटे काढणे, वेगवेगळी वीले भरणे हे आपल्या अंगवळणी पडत चालले आहे. याच बरोबर फेसबुक, ट्वीटर सारख्या समाजामाध्यमांचा वाढता वापर, संगीत आणि सिनेमे अपलोड करणे, एकमेकांना पाठवणे, एकूण आणि बघणे, व्यापार आणि दळणवळणाच्या क्षेत्रावर इंटरनेटचा वाढता प्रभाव लक्षणीय आहे.

कु. तेजस्विनी अमृत ठाकरे
बी.एस.सी भाग-१

माझी आई

आई म्हणजे देवाचे दुसरे रूप असे म्हणतात. की, देव स्वतः या जगात येऊ शकत नाही म्हणून त्याने आईला या जगात पाठविले माझी आई खूप प्रेमळ आहे. आपल्या जीवनात पहिले गुरु आई असते.जे आपल्याला लहानपणी बोट धरून चालायला शिकवते आईची सर कोणीच करू शकत नाही. "स्वामी तिन्ही जगाचे आई विना भिकारी" असे म्हटले जाते.आईची माया अगाध आहे.आपल्या सर्वांच्याच आयुष्यात आईचे महत्वापूर्ण असे स्थान असते व त्याबद्दल शब्दात सांगणे कठीण आहे.तिच्या संस्कारांमुळेच आपण घडतो.माझी आई सुध्दा मला घडविण्यात दिवसरात्र कष्ट घेत असते.ती रोज सकाळी लवकर उठते.देवपूजा करते.स्वयंपाक करते.घरातील प्रत्येक व्यक्तीला काय हवं असते याकडे लक्ष देते.मी कधी आजारी पडली तर ती रात्रभर जागते, व माझी काळजी घेते.माझी आई मला काय चांगले व काय वाईट या बद्दल ही सांगत असे.मी कधी रुसले तर गोड बोलून ती मला हसवते.

मी स्वतःला भाग्यवान समजते की, देवाने मला एवढी प्रेमळ आई दिली आहे. माझी आई ही खेड्यात राहते इथे आमची थोडी शेती आहे.त्या शेतीमध्ये माझी आई-वडील राबत असतात. गरज असली की तर ती दुसऱ्यांच्या शेतामध्ये सुध्दा रोजंदारी करण्यासाठी जाते.माझ्या आई - वडिलांमुळे आमचे संपूर्ण कुटूंब चालते."आई" या शब्दा पासूनच आपल्या आयुष्याची सुरुवात होते.

आई म्हणजे मंदिराचा उंच कळस,
आई म्हणजे आंगणातील पवित्र तुळस,
आई म्हणजे भजनात गुणगुणावी अशी संतवाणी,
आई म्हणजे बाळवंटात प्यावे असे थंड पाणी.....

खरचं आई विना आपण आयुष्याची कल्पनाच करू शकत नाही. जसे वृक्ष स्वतः ऊन झेलून इतरांना सावली देतात. तसेच आई दुःख झेलून आपल्याला सुखाचं जीवन देत असते. माझ्या आईबद्दल मी काय लिहू ?माझी आई माझा पहिला गुरु जीने मला चालायला, बोलायला हात धरून लिहायला शिकविले.आणि माझे दुसरे गुरु म्हणजे माझे शिक्षक.मी शाळेत असतांनी माझ्याकडून काही चुकी झाल्यास मला समजून सांगायचे इ. शिक्षकांशी कस वागायचं. मित्रांशी कस वागायचं हे सर्व

माझ्या आईने तिच्या लहानपणी खूप कष्ट केले आहेत. आणि अजून ही करतच आहे.तिला वेगवेगळे पदार्थ तयार करता येतात. आणि तिने मला ही स्वयंपाक शिकवला आहे.माझी आई माझ्या वडिलांच्या पाठीशी नेहम भक्कमपणे उभी राहिली आणि जमेल तशी त्यांच्या व्यवसायात त्यांना मदत सुध्दा करत आली आहे.आईने सर्व नातेवाईकांना आणि शेजारथापाजाऱ्यांना आपल्या आपुलकीने आणि मयिने जोडून ठेवले आहे.

'बाबा' म्हटले की आपलं अख्ख आयुष्य..... जे आपल्या जीवनात याशाची मोठी पायरी माझा बाबा प्रेम तर खूप करते आमच्यावर पण कधी सांगत नाही.सगले जन आपल्या आई वर कविता, गीत, गोष्टी, निबंध लिहत असते.पण बाबा वर काही लिहायचं म्हटलं की खूप अवघड असते.कारण आपल्या जीवनात बाबांची एक वेगळीच जागा असते.आई इतकेच बाबा सुद्ध निर्मल व आपल्यांना न कळत खूप प्रेम आणि माया करतात. पण लहानपणपासून आपल्याला अशी सवय लागली असते की आपल्यांना बाबांच नाव सांगितल की घाबरी वाटते.पण मी माझ्या आई - बाबा वर खूप प्रेम करते. आणि हे जर माझ्या आयुष्यात नसते तर माझ्या आयुष्याला वाव

मिळाला नसता माझे एक स्वप्न की सर्वांना असेचप्रेमळ, मायाळू, आई - बाबा असावेत जे आपल्या मुलांना कधीच एकटं न टाकणारे. माझे आई - वडील तर माझ्या आयुष्याच्या खूप मोठा हिस्सा आहे. आणि असेच नेहमी राहावे.....

कु. भाग्यश्री रामुजी जाधव
बी.एस.भाग-२

सादियों की झलक

सर्दियों का मौसम कुछ ऐसे आया,
कोहरे से नया सवेरा जगमगाया,
मानो जैसे नई जिंदगी मिली हो,
पसंदीदा ये मौसम मैंने है पाया

इंतजार हर घडी इस मौसम का मुझे,
हर दिनों को अपने ख्यालों में सजाया,
वह कंपकपाते दातों की टिक टिक तो,
थंड भरी हवाओं ने मुझे है उलझाया,
मासूमियत छुपी इन महीनों में, दिल से
पसंदीदा मौसम मैंने सर्दियों का पाया
सिगडी की सेक तो वह गर्मदार लिए
साथ मे चाय के प्याली का मजा कुछ ऐसे आई
खुबसुर्ति थंड भरी नजारों में,
मुस्कराते फूलों से समाधान पर, सबसे
पसंदीदा मौसम मैंने सर्दियाँ ही पाई
ठंड की वर्दी सबने है पहनी, तो
सुकड सी सबकी चाल हो गई,
कोई गर्महाट की कंभल ओढे सोया तो,
नाक सबकी लाल हो गई,
कोहरे भरी रातों में सुकून की निंद,
तो चहेरे पर अलग सी चमक लहराई,
इंतजार रहा मुझे इन दिनों का क्योंकि
सर्दियों की झलक मेरे दिल में समाई

कु. तेजस्वीता सहस्त्रबुद्धे
एम.एस.सी. (प्राणीशास्त्र)

कविता

भारतीय संविधान आणि लोकशाही

स्वतंत्र भारताला मिळाला
संविधानरूपी मोलाचा ठेवा,
लोकशाहीचा राज्यकारभार
मार्गदर्शक तत्त्वानुरूप व्हावा...

अहोरात्र कष्टले बाबासाहेब
बनले घटनेचे खरे शिल्पकार
सहकाऱ्यांच्या मदतीने झाले
संविधान हे सत्यात साकार....

समता, बंधुता, न्याय, समानता
लोकहिताचा सर्वस्वी विचार,
समानता नि स्वातंत्र्य मिळता
अभिव्यक्तीलाही मुक्त संचार.....

परदेशी राज्यघटना अभ्यासून
देशहिताची तत्वे अंगिकारली,
२६ नोव्हेंबर २९४९ रोजी ही
संविधानरूपी घटना स्वीकारली....

२६ जानेवारी १९५० दिवशी
संविधानाचा अंमल हा झाला,
देशाकारभारा मिळाली दिशा
लोकशाही शब्दा अर्थ आला...

संविधानाचे जाणूनीमहत्व
संविधानाचा राखूया सन्मान,
लोकहितवादी लोकशाहीला
संविधानाचा असे अभिमान....

प्रिय असे आपले भारताचे संविधान
वैचारिक लेखनीचा लाभला बहुमान
आम्ही नागरिक भारताचे सार्वभौम महान
एकतेने सर्वधर्म नांदतात किती छान....

आदर्श मूल्ये आपली संस्कृती जगी महान
जाती, धर्म, पंथ सारे तिरगा ध्वजाचा सम्मान
वैरभाव कधी ना घडो राष्ट्रीय संपत्तीचे जतन
ऐतिहासिक वास्तूनेचे व्हावे राष्ट्र संवर्धन....

दवडीत भाकरींची चतकोर ही नसे पण,
मज पंचशील जगण्या ऊर्जा प्रदान करते,
सूर्या समान आहे ही कायदा व्यवस्था
अंधारल्या जगाला दैदिप्यमान करते...

कु. तृप्ती नागदास शामकुरे
बी.एस.सी - भाग १

जिवन के सफर में.....

जिवन के सफर मे आगे बढना है
बहोत कुछ करना है,
बहोत कुछ करना है
जिवन के सफर मे आगे बढना है

पंछी बन खुले आसमान में उडना है
नदीया बनल बहोत दुर बहते जाना है
सितारों बन आसमान में जगमगाना है
जिवन के सफर में आगे बढना है

फुलों जैसा खिलना है
मोती जैसा चमकना है
कोयल जैसे गाना है
जिवन के सफर में आगे बढना है

सुख के साथ खुशी लेते हुए
दुख के साथ संघर्ष करते हुए
परेशानी के साथ सिख लेते हुए
जिवन के सफर में आगे बढना हैं

कु. समिक्षा बोरकुटे
बी.एस.सी (प्राणीशास्त्र)

चारीळी

घर जळाले तर विमा आहे

स्वप्न जळाली तर काय?

ढग बरसले तर छत्री आहे

डोळ्यातून अश्रु बरसले तर काय?

काटा टोचला तर काढता येतो

शब्द टोचले तर काय?

वाघ आडवा आला तर पळता येतं

अहंकार आडवा आला तर काय?

शरीर आजारी पडले तर औषध आहे.

पण मनच आजरी झाले तर काय?

त्यासाठी

एक चांगला मित्र

गोळ्या औषधांपेक्षा कमी नसतो.

आणि

मित्र मैत्रिणीचा गोतावळा

औषधाच्या दुकानापेक्षा कमी नसतो.

Friends Need To Be Forever

कु. आचल मदनराव वैद्य

एम.एस.सी. भाग-१

मैं खाकी हूँ

दिन हूँ, रात हूँ, साँझ वाली बाती हूँ, मैं खाकी हूँ

आंधी मैं, तुफान मैं, होली मैं, रमजान मैं,
देश के सम्मान मैं, अडिग कर्तव्यों की,
अविचल परिपाटी हूँ, मैं खाकी हूँ मैं खाकी हूँ

तैयार हूँ मैं हमेशा ही, तेज धूप और बारिश,
हँस के सह जाने को, सारे त्योहार सडकों पे,
'भिड' के साथ 'मनाने' को पत्थर और गाली मी खाने को,
मैं बनी एक दूजी माटी हूँ, मैं खाकी हूँ

विहन विकट सब सह कर भी सुशोभित सज्जित भाती हूँ,
मुस्काती हूँ, इठलाती हूँ, वर्दी का गौरव पाती हूँ,
मैं खाकी हूँ

तुम में प्रकाश हूँ, कठिन वक्त की आस हूँ,
हर वक्त तुम्हारे पास हूँ, बुलाओ, मैं दौड़ी आती हूँ, मैं खाकी हूँ

भुख और थकान की बात ही क्या कभी आहत हूँ, कभी चोटिल हूँ,
और कभी तिरंगे मे लिपटी,
रोती सिसकती छाती हूँ,
मैं खाकी हूँ

होमराज संजय खंदळे

१२ वी (कॉमर्स)

.....खुद के पर तुम्हें खुद खोलना है,

.....खुद के पर तुम्हे खुद खोलना है,
 मंजिल पाकर के वो निले आसमाँ मे तुम्हे उडना है.....
 तुम्हारी जिंदगी मे तुम्हें बहुत कुछ सिखना है,
 खुद की राह पर चल कर तुम्हें अपनी मंजिल पाना है,
 अच्छी बुरी बातों की लहर को
 तुम्हे समझना होगा,
 कभी सच्ची तो कभी झुटी राह की
 पहचान तुम्हे रखना होगा,
 शायद कभी गिर भी जाओ तो
 कभी मत रूकना तुम,
 उठकर खुद को संभालते हुए
 मंजिले को ओर बढ़ना तुम,
 कठिनाईयों के ढोकर खाकरं तुम
 बहुत कुछ सिख जाओगे
 खुद के हैसलें को बुलंद बना के
 अपनी मंजिल खुद पाओगे,
 कभी दुखो का समुंदर तो कभी सुखों की लहर
 तुम्हे जरूर मिलेगी,
 दुख मे निराश मत होना, दुःख के बाद खुशी भी
 तुम्हे जरूर मिलेगी,
 फिर चाहे दुःख होया सुख हो
 तुम्हे मुस्करा के आगे बढ़ना होगा,
 किसी ओर की राह पर ना चल कर
 खुद की राह पर तुम्हें चलना होगा,
 तुम्हारे माता पिता का आशिर्वाद
 तो हमेशा तुम्हारे साथ है,
 मंजिल हासिल होने के बाद सबसे पहले
 वो हि बोलेंगे "वाह-वाह क्या बात है"
 इसलिए खुद का और माता - पिता का नाम
 दुनिया मे रोशन करना तुम,
 सपनो को बुलंद बना कर खुद ही,
 निला आसमाँ छुँ जाना तुम,
 इस सें पहले तुम्हे अपनी बुलंदी सपनों से
 मंजिल की ओर आगे बढ़ना है,
 चाहे फिर पुरी दुनिया क्यो ना तुम्हे रोक के,
खुद के पर तुम्हें खुद खोलना है,
 मंजिल पा कर वो निले आसमाँ मे तुम्हे उडना है.....

कु. दिक्षा नरेंद्र जैन
 बी.एस.सी (प्राणीशास्त्र)

भारतीय राज्यघटना

भारत देशाची राज्यघटना दिनांक २६ नोव्हेंबर १९४९ ला लिहून स्वीकृत करण्यात आली व २६ जानेवारी १९५० ला भारतीय राज्यघटनेवर अंमलबजावणी सुरु झाली. २ वर्ष ११ महिने १७ दिवस ही प्रक्रिया जरी चालली असली तरी भारत देशात झालेल्या संविधानिक क्रांतिला १०२ वर्षांचा दिर्घ संघर्ष महापुरुषांना करावा लागला. १६१ दिवस संविधानातील कलमांचा मसुदा तयार करण्यासाठी वेळ गेला. १४४ दिवस बनवलेल्या मसुद्यावर चर्चा करण्यात वेळ घालवावा लागला आणि २२ भागात ३९५ कलमा व १२ अनुसूची याप्रमाणे भारतीय संविधान निर्माण करण्यात आले. संविधानाच्या प्रास्ताविकेमध्ये भारतीय संविधानाला अपेक्षित असलेली व्यवस्था कशी असावी, संविधानाला काय अभिप्रेत आहे याबाबत उद्देशिकेमध्ये सार दिलेला आहे.

भारत देशाच्या व्यतिरिक्त अनेक देशांमध्ये सामाजिक क्रांति झाली व संविधान निर्माण करून लोकशाही व्यवस्था निर्माण करण्यात आली. अमेरिकेचे संविधान ९ कलमेचे आहे पण कालावधी ९ वर्षांचा लागला. त्याचप्रमाणे ऑस्ट्रेलियाचे संविधान ७ कलमांचे आहे व कालावधी साडे तीन वर्षांचा लागला पण भारतीय संविधान ३९५ कलमांचं असताना सुद्धा इतर देशांच्या तुलनेत खूप कमी कालावधीत जगातील सर्वात मोठं संविधान लिहिण्यात आलं पण डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचं एक वाक्य आपल्याला विसरून चालणार नाही ते म्हणजे "संविधान कितीही महान असेल पण त्यावर योग्य अंमलबजावणी जर शासक वर्गानी केली नाही तर ते संविधान कुचकामी ठरेल." असे होऊ नये करिता संविधानप्रति जागृती असणे हे अगत्याचे आहे. कारण '१०२ वर्षांच्या संघर्षाचं फलित म्हणजे भारतीय राज्यघटना होय'; त्याचप्रमाणे आपण ज्या घरात राहतो, ज्या शेतात राबतो त्या घराची आणि शेताचा सातबारा म्हणजे संविधान होय.

भारतीय संविधानाची सुरुवात कुठून करायची यावर तब्बल अडीच तास वाद-विवाद झाला. मदनमोहन मालवीय म्हणाले की संविधानाची सुरुवात God या शब्दाने करा, अल्हारख्खा खान म्हणाले संविधानाची सुरुवात अल्हाच्या नावाने करा व के. एम. मुन्शी म्हणाले की संविधानाची सुरुवात ईश्वराच्या नावाने करा. तरीसुद्धा वाद सुटता सुटत नव्हता शेवटी बाबासाहेबांना विचारले की, सुरुवात कशी करायची त्यावर बाबासाहेब म्हणाले की, संविधानाची सुरुवात ज्याच्यासाठी आपण संविधान लिहित आहोत त्या लोकांच्याच नावाने सुरुवात व्हायला पाहिजे व त्यानंतर संविधानाची सुरुवात "We The People of India" म्हणजेच " आम्ही भारताचे लोक" याप्रकारे आम्हीच या देशाचे मालक व आजपासून आम्हालाच आमच्या वर्तमानाचा व भविष्याचा निर्णय घेण्याचा अधिकार असेल म्हणजेच

भारतीय राज्यघटनेमुळे आम्ही अधिकार संपन्न झालो ही ऐतिहासिक घटना दिनांक ९ डिसेंबर १९४६ ला प्रथम संविधान सभेत घडली ही या देशाच्या इतिहासातील सर्वात मोठी घटना होय.

राज्यघटना निर्मात्याने कलम क्र. १ मध्ये देशाचे नाव निर्धारित केले म्हणून आपण म्हणतो की, India is a Bharat. भाग २ मध्ये आम्ही भारत देशाचे नागरिक असल्याचे नागरिकत्व बहाल करण्यात आले. आणि कलम क्र. १० नागरिक या नात्याने प्रत्येक भारतीयाला नागरिक या नात्याने अधिकार बहाल केले. भाग ३ मध्ये प्रत्येक भारतीयाला मूलभूत अधिकार बहाल करण्यात आले. कलम क्र. १३ मध्ये मूलभूत अधिकारांशी असंगत असलेल्या सर्व प्रवृत्तींना शून्य घोषित करण्यात आले आणि मूलभूत अधिकाराचे अल्लंघन करण्याचा अधिकार भारताच्या संसदेला सुद्धा नाही. कलम क्र. १४ समानतेचा अधिकारामध्ये कायदयासमोर सर्व नागरिक समान त्याचप्रमाणे धर्म, वंश, जात, लिंग, जन्मस्थान या आधारावर भेदभाव केला जाणार नाही. कलम क्र. १६ समान दर्जाची संधी उपलब्ध करून देण्याची शक्ती भारतीय राज्यघटना देत आहे. कलम क्र. १७ अस्पृश्यता नष्ट करून कलम क्र. १८ नुसार कुठलाही भारतीय नागरिक विदेशी राज्याकडून उपाधी स्वीकार करणार नाही.

शोषणाविरुद्धच्या अधिकारात मानवी देहाचा क्रय-विक्रय, कलम क्र. २४. १४ वर्षांआतील बालकांना कारखाने या कुठल्याही दुकानावर काम करून घेता येणार नाही याचे कारण की दुर्बल घटकांचा व अपरिपक्व बालकांचे शोषण होणार नाही याची दखल भारतीय राज्यघटनेने पुरेपूर घेतली आहे. कलम क्र. १९ मध्ये सर्व नागरिकांना अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य, शांतीपूर्वक संमेलन घेणे, संघटन बनविणे व भारताच्या राज्यक्षेत्रामध्ये सर्वत्र संचार करण्याचा अधिकार असेल त्याचप्रमाणे कलम क्र. २५ ते २८ धर्म- स्वातंत्र्य संदर्भात अल्पसंख्यांक लोकांना अधिकार सोबतच संस्कृती शिक्षा संदर्भात अधिकार कलम क्र. २९,३०,३१ नुसार अल्पसंख्यांक लोकांना बहाल केले. व हे सर्व करत असतांना काही कालसंगत बदल करण्याकरिता घटना दुरुस्तीचं प्रावधानसुद्धा करण्यात आलं.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी संविधान सुपूर्त केल्यानंतर पत्रकारांनी प्रश्न विचारला की, या संविधानातील काय वगळल्यास हे संविधान कुचकामी ठरेल. त्यावर बाबासाहेब म्हणाले की, संविधानाच्या भाग क्र. ४ राज्याचे नितीनिर्देशक तत्त्वे जर वगळली तर संविधान हे कुचकामी बनेल म्हणून राज्याच्या निती निर्देशक तत्त्वांवर योग्य अंमलबजावणी केली पाहिजे तेव्हाच राज्याचा विकास होईल. पर्यायाने माणूस हा राज्याची जबाबदारी असल्यामुळे ती जबाबदारी योग्यरित्या पार पाडता येईल. पुढेही जाऊन भारताच्या प्रत्येक नागरिकांची मूलभूत कर्तव्येसुद्धा असतील ज्याचे पालन करणे प्रत्येकाचं कर्तव्य असले. हे कर्तव्य मागणी करणे गांभीर्याने विचारात घेणे आवश्यक आहे.

भारतीय राज्यघटनेनी समुहांना लक्षात घेता सामाजिक व शैक्षणिक मागासलेपणाचा आधार घेऊन ओ. बी. सी. साठी कलम क्र. ३४०, एस. सी. साठी कलम क्र. ३४१, एस. टी. साठी कलम क्र. ३४२ कलमेनुसार संख्येच्या अनुपात प्रतिनिधित्व घोषित केले. भाग ९ (अ) मध्ये ग्रामसभेला व ९ (ब) मध्ये नगरपालिकांना अधिकार बहाल केले. अनुसूचित ५ आणि ६ मध्ये या देशातील आदिवासींना त्यांच्या जलजंगल जमिनीचा व तिच्या मालकीचा अधिकारासोबतच सायत्व शासनाचा अधिकार बहाल केला.

वरील माहितीनुसार असे लक्षात येते की, देशातील प्रत्येक घटकाचा, भारताचा व भारतातील पहिल्या ते शेवटल्या व्यक्तीचा विकास साध्य होईल अशी राज्यघटना अथक परिश्रमातून निर्माण करण्यात आलेली आहे.

भारतीय संविधानाचे मुख्य उद्देश्य भारतात प्रातिनिधिक लोकधाही, न्यायाची व्यवस्था बहुमतांचं शासन ज्यात जनता सार्वभौम असेल सोबतच धर्मनिरपेक्ष, समाजवादी, गणराज्यव्यवस्था निर्माण कशी करता येईल याचा पुरेपूर विचार व आखणी करण्यात आली आहे. समता, स्वतंत्रता, बंधुता व न्याय यावर आधारित समाज व राष्ट्र निर्माण करणे जे उद्देश्य महापुरुषांचे किंवा राष्ट्रपुरुषांचे होते तेच उद्देश्य भारतीय राज्यघटनेचे आहे. हे उद्देश्य लक्षात घेऊन शासन, प्रशासन, न्यायपालिका आणि प्रचार-प्रसार माध्यम हे चार आधारस्तंभ राज्यघटनेप्रति प्रामाणिक राहून कार्य करतील व भारतीय लोकंसुद्धा आपले मूलभूत कर्तव्य जबाबदारीने पार पाडण्याची भुमिका घेतील तेव्हाच भारतीय राज्यघटना खऱ्या अर्थाने अंमलात येऊन भारतीय समाज व राष्ट्र प्रगत बनेल.

कु. प्रियंका विनायकराव साटोणे
एम.एस.सी. भाग-१

फक्त वही म्हणजे शिक्षण नव्हे, तर
बुद्धीला सत्याकडे, भावनेला माणुसकीकडे
शरीराला श्रमाकडे नेण्याचा मार्ग म्हणजे शिक्षण
- डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

जसा माणूस उपासमारीने अशक्त होऊन
अल्पायुषी होतो, तसा तो शिक्षणाअभावी
जिवंतपणी दुसऱ्याचा गुलाम होतो.

- डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

विज्ञान पर विचार

आज दुनिया पूरी तरह से विज्ञान पर निर्भर हो चुकी है, इसलिए आज के मॉडर्न युग को विज्ञान का युग कहा जाने लगा है, क्योंकि विज्ञान ने कई ऐसे चमत्कारिक अविष्कार कर चीजों को इतना आसान बना दिया है, जो कि इंसान पहले कभी सोच भी नहीं सकता था।

विज्ञान की नई तकनीकों से ही अब घंटों के काम को मिनटों में करने से सहायता मिली है। विज्ञान की बदौलत ही आज हमारा सामाजिक और आर्थिक परिवेश पूरी तरह बदल गया है। फिलहाल, विज्ञान के चमत्कार और इसकी चकाचौंध से तो पूरी दुनिया वाकिफ है, वही आज हमने इस आर्टिकल में साइंस पर कुछ ऐसे कोट्स (Science Quotes) उपलब्ध करवा रहे हैं, जिनकी सहायता से आपको न सिर्फ विज्ञान की चमत्कारिक शक्ति का पता लग सकेगा, बल्कि शक्तियों इसके अद्भुत महत्व को समझने में भी सहायता मिलेगी। “विज्ञान मानवता के लिए एक सुंदर उपहार है, हमें इस परेशान नहीं करना चाहिए।” “विज्ञान मानवता के लिए एक सुंदर उपहार है, हमें इसे परेशान नहीं करना चाहिए।”

“ विज्ञान इन्सान को गरीबी और बिमारी से निकाल सकता है। और वो बदले में इन्सान सामाजिक अशांति खत्म कर सकता है। ”

“ राजनीति और धर्म का सभय तो अब गुजर गया है, विज्ञान और आध्यात्मिकता का सभय आ गया है। ” जवाहरलाल नेहरू “ एक राष्ट्र जो अपने उर्जा के स्रोतों को काबू में नहीं रख सकता है, ऐसा राष्ट्र अपना भविष्य को भी काबू नहीं कर सकता है। ” बराक ओबामा

विज्ञान की बदौलत ही आज हम मिलों की दूरी मिनटों तथ कर लेते हैं, यहीं नहीं विज्ञान ने अपनी तकनीकों से कई ऐसी मशीनों का इजाह किया है, जिसे व्यक्ति का शारीरिक श्रम भी काफी हद तक कम हो गया है और मेडिकल के क्षेत्र में तो विज्ञान के कई ऐसी बीमारियों का इलाज ढूँढ निकाला है, जिससे मनुष्य के दुख-दर्द कम हो गए हैं, वही विज्ञान ने हर क्षेत्र में एक नई क्रांति लाकर रख दी है और एक नए युग का निर्माण किया है। वहीं विज्ञान पर लिखे गए इस तरह के सुविचार से विज्ञान की शक्तियों का अंदाजा लगाया जा सकता है।

“ जिवन विज्ञान के प्रयोग जैसा हैं, जितनी बार प्रयोग करोंगे पहले से बेहतर सफलता पाओंगे। ” “सफलता एक विज्ञान है यदि आपकी स्थिती है, तो आप परिणाम प्राप्त करते हैं। ” “अविष्कार करने के लिए, आपको एक अच्छी कल्पना और कबाड के ढेर की जरूरत होती है। ” Thomasa. Edison

“ हर विज्ञान दर्शन के रूप में शुरू होता है और कला के रूप में समाप्त होता है। ” “विज्ञान हमें जानवान बनाता है, लेकिन दर्शन हमें बुद्धिमान बनाता है। ” आज विज्ञान की खोज और चमत्कारों से हमारी जिंदगी बेहद आसान बन गई है, वहीं भविष्य को और भी अधिक सरल एवं बेहतर बनाने के लिये विज्ञान लगातार नए-नए अविष्कार कर रहा है

वही आज दुनिया का कोई भी क्षेत्र ऐसा नहीं है, जहा विज्ञान का प्रभाव नहीं पडा हो औद्योगिक चिकित्सा, कृषी ,स्वास्थ्य शिक्षा मनोरंजन, संचार, अंतरिक्ष, इलेक्ट्रीसीटी ,पर्यटन समेत हर क्षेत्र में आज विज्ञान की चकाचौंध दिखाई देती है विज्ञान की नई - नई टेक्नालॉजी ने इन क्षेत्रों में अभूतपूर्व विकास किया गया है वही विज्ञान की सहायता से ही दुनिया में आर्थिक बल मिला है फ्रिज, टिवी एसी, कार, मोबाईल, लैपटॉप, पंखा, कुलर समेत तमाम ऐसे उपकरण विज्ञान ने बनाए है जिसका मनुष्य को अपार भौतिक सुखों की प्राप्ति हुई है, वही थोडी देर भी इसके बिना रहना दूभर है। जाता है। फिलहाल, विज्ञान के अविश्वसनिय चमत्कारों को आप विज्ञान पर लिखे गए इन सुविचारों के माध्यम से समझ सकते है इंसानी दिमाग को आश्चर्य में खुशी मिलती हे, इसीलिए वह विज्ञान से प्रेम करता है विज्ञान बेहद तेजी से उन सबलों का जवाब हे रहा है, जो कि धर्म के प्रांत थे।” स्टीफन हॉकिंग मेरे लिए भौतिक सम्मान और गौरव के साधन कभी भी विज्ञान के क्षेत्र में प्रगति से ज्यादा नहीं रहे है न्युटन “विज्ञान में इतनी विभूति है की वह काल चिन्हे को भी मिटा दे।” प्रेमचंद “विज्ञान हमारा घमंड कम करता है Bernard shaw “विज्ञान लोगों को गरीबी और बिमारी से निकाल सकता है।” और वो बदले में सामाजिक अशांति खत्म कर सकता है।” Stephen Hawking

“विज्ञान के चमत्कार हमारा जिवन सहज बनाते हैं पर प्रकृति चमत्कार धूप, पानी और वनस्पति के बिना तो जिवन का अस्तित्व ही संभव नहीं ।”

रविना शंकरराव डफ
एम.एस.सी.भाग - १

आपण अनुभवू शकणारी सर्वात सुंदर गोष्ट
अनाकलनीय आहे. ती सर्व खऱ्या कला व
विज्ञानाचा स्रोत आहे.

- अल्बर्ट आईन्सटाईन

विज्ञान मानवतेला मिळालेली एक
सुंदर भेट आहे, आपण तीला
विकृत करू नये.

- ए.पी.जे. अब्दुल कलाम

पर्यावरण संतुलन ही आजच्या काळाची गरज

उगवणारा प्रत्येक दिवस मानवापुढे नवनव्या समस्या निर्माण करत असतो. पण या विसाव्या शतकाच्या अखेरीस पृथ्वीपुढे जी भयावह समस्या निर्माण झाली आहे. त्यामुळे पृथ्वीपुत्र हादरून गेला आहे. मानवापुढील ही समस्या मानवानेच निर्माण केली आहे त्यानेच आपल्या पृथ्वीमातेला संकटात ढकलले आहे.

खरे पाहता मानव हे निसर्गाचेच अपत्य आहेत. निसर्गाच्या कुशीतच मानव मोठा झाला. आपला विकास साधण्यासाठी त्याने याच निसर्गाचा आधार घेतला आदर्श ठेवला. निसर्गातच त्याने आपले घरकुल निर्माण केले. उंच उंच आभाळा ला जाऊन भिडणारी वृक्षराजी पाहून माणसाचे आकाशाकडे लक्ष गेले. आभाळात स्वच्छंद भरारी मारणाऱ्या विहंगाकडे पाहून मानवालाही आकाशात विहार करावासा वाटू लागला. निसर्गाबरोबर सुखात रमलेल्या या माणसाच्या स्वार्थी वृत्तीला पंख फुटले.

स्वतःच्या बुद्धिमत्तेचा गर्व झालेला हा माणूस दूरदृष्टी न ठेवता भोवतालच्या निसर्गाचा नाश करू लागला. आणि त्यामुळे पर्यावरणाचा समतोल बिघडला.

माणसाने आपल्या बुद्धिमत्तेने औदयोगिक क्षेत्रात खुप प्रगती केली आहे. स्वतःच्या यशाने उद्दाम झालेल्या माणसाने कारखान्यांमुळे निर्माण होणाऱ्या प्रदूषणाचा विचार केला नाही. त्यामुळे भोवतालचे वातावरण दूषित झाले.

वातावरणात सर्व नैसर्गिक संसाधने समाविष्ट आहेत. जे आपल्या सभोवताली अनेक मार्गांनी मदत करतात ते आपल्याला वाढण्यास आणि विकसित करण्यास चांगले माध्यम प्रदान करतात. या ग्रहावर आपले जीवन जगण्याची गरज असलेले सर्व काही आपल्याला देते.

थोडक्यात आपल्या वातावरणास नेहमीच कायमस्वरूपी राखून ठेवण्यासाठी, आपल्या आयुष्य नेहमी पोषण करण्यासाठी आणि आपल्या आयुष्याचा कधीही आपल्याकडून काही मदत केली पाहिजे मानव निर्मित तांत्रिक आपत्तीमुळे आपल्या पर्यावरणाचे घटक दिवसेंदिवस घटत आहेत.

पृथ्वीवरील जीवन चालू ठेवण्यासाठी आपल्या पर्यावरणाची मौलिकता टिकवून ठेवण्याची गरज आहे. संपूर्ण जगभरात आतापर्यंत आयुष्यजास्त दिवस जगणे शक्य होते.

विद्या विकास कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, समुद्रपूर

पर्यावरण संरक्षण आणि स्वच्छतेकडे जगभरातील सार्वजनिक जागरूकता पसरविण्यासाठी 'जागतिक पर्यावरण दिवस' ५ जून रोजी दरवर्षी साजरा केला जातो. पर्यावरणाला वाचविण्यासाठी आणि शुध्द वातावरण ठेवण्यासाठी सर्वात पहिले आपल्याला "

झाडे लावा झाडे जगवा " हे ब्रीदवाक्य लक्षात घेऊन ते आत्मसात केले पाहिजे. एका कुटुंबातून एक झाड जरी लावले तरी याचा पर्यावरणावर चांगला परिणाम होईल.

पृथ्वीवरील प्रत्येक व्यक्तीने घेतलेल्या लहान चरणासह आपण आपले पर्यावरण अतिशय सोप्या पध्दतीने वाचवू शकतो. कारखान्यातील दूषित पाणी नदी - नाले, सागर यांत सोडून दिल्यामुळे सर्वच पाणी खराब होऊ लागले. लोकसंख्या अतोनात वाढल्यामुळे माणूस स्वच्छ हवेला वंचित झाला. माणसाने निर्माण केलेल्या आणि उपभोगलेल्या विविध वस्तूंचा कचरा इतका वाढला की सुंदर वसुंधरा ऑगळ झाली. स्वतःसाठी उंच इमारती उभारण्यासाठी माणसाने प्रचंड वृक्षतोड केली. निसर्गाने दिलेल्या पाण्याचा प्रचंड अपव्यय केला. मानवाला उपलब्ध असलेली निसर्ग संपत्ती हळूहळू संपु लागली आहे.पृथ्वीवरील उष्णता वाढली. पावसाचे प्रमाण घटू लागले आझोन वायूचे वातावरणातील प्रमाण घटू लागले. हवा, पाणी आणि जमीन यावरिल प्रदूषण वाढले. तेव्हा माणूस खडबडून जागा झाला व त्याने ' वसुंधर वाचवा ' ही आरोळी फोडली

पर्यावरणावरील हे संकट विशिष्ट देशापुरतेच मर्यादित नाही. कारण पर्यावरण हे सर्वांचं आहे. १९७२ साली संयुक्त राष्ट्राची मानवी पर्यावरणविषयक परिषद स्टॉकहोम येथे भरली. व १९९२ मध्ये ब्राझील मधील 'रिओ ही दी जानेरो' येथे जगातील सारी राष्ट्रे वसुंधा वाचवण्याचा विचार करण्याचा विचार करण्यासाठी एकत्र आली.

शांत आणि स्वस्थ जीवन जगण्यासाठी स्वच्छ वातावरण अत्यंत आवश्यक आहे. पण आपले पर्यावरणाकडे दुर्लक्ष होत आहे. ही एक समस्या आहे. जी प्रत्येकास माहिती असणे आवश्यक आहे

आपण कचऱ्याची मात्रा कमी केली पाहिजे. कचरा टाकायच्या ठिकाणीच टाकून द्यावे, पॉली पिशव्या वापरणे थांबवावे, काही जुन्या गोष्टी नवीन मार्गानी वापरावे, दुरुस्त करावे, आणि फेकून देण्याऐवजी तुटलेल्या गोष्टींचा वापर करावे, त्यांच्या दुरुस्तीसाठी किती खर्च येईल हे पहावे. रिचार्ज करण्यायोग्य बॅटरी किंवा नुतनीकरणक्षम क्षारिय बॅटयांचा वापर करावा, फ्लोरोसेंट लाइटचा वापर करावा. पावसाचे पाणी संरक्षण, पाण्यातील कचरा कमी करावा. ऊर्जा संरक्षण, आणि विजेचा किमान वापर इत्यादी काटकसरीने केला पाहिजे.

पर्यावरण संरक्षण ही काळाची गरज आहे. वृक्ष, पाणी, पृथ्वी, इत्यादी पर्यावरणातील घटक आपल्या जिवनाचा भाग आहे. पर्यावरणीय घटकांचे संतुलन हे पृथ्वीच्या सभोवतालच्या वातावरणावर आणि हवामानावर परिणाम करते. निसर्गाचे पर्यावरणाशी, पर्यावरणाचे जीवनसृष्टीशी आणि त्या दोघांच मानवी जीवनाशी अतुट नातं असतं.

आकांक्षा शामरावजी कुटे
बी.ए. भाग - १

“ पर्यावरण ” वर निबंध

नमस्कार मित्रांनो. या लेखात आपण “पर्यावरण” वर निबंध पाहणार आहोत, तसे, आपल्या विवेकबुद्धीच्या बळावर मनुष्याने दिवसेंदिवस आपले जीवन सुखी आणि कल्याणकारी करण्यासाठी विविध प्रकारची कामगिरी केली आहे. परंतु या दिशेने जात असताना त्यांच्याकडून चूक केली की या सुखद संसाधानामुळे आणि रुपामुळे काही घातक अगदी जीवघेण्या प्रकारांनाही जन्म दिला आहे.

पर्यावरण, ज्यातून संपूर्ण विश्व आणि सजीव जग वाढलेले आहे. म्हणजेच आपल्या आजुबाजूला जे आहे ते पर्यावरण आहे. केवळ मानवच नाही तर सर्व प्राणी, वनस्पती, नैसर्गिक वनस्पती इत्यादी पूर्णपणे पर्यावरणावर अवलंबून आहेत.

पर्यावरणाशिवाय जीवनाची कल्पना केली जाऊ शकत नाही, कारण पर्यावरण हा केवळ पृथ्वीवरील जीवनाचा आधार आहे, निरोगी जीवन जगण्यासाठी पर्यावरण आपल्याला शुध्द पाणी, शुध्द हवा, शुध्द अन्न पुरवते.

शांत आणि निरोगी जीवन जगण्यासाठी स्वच्छ वातावरण अत्यंत महत्वाचे आहे परंतु मानवांच्या काही निष्काळजीपणामुळे आपले वातावरण दिवसे दिवस गलिच्छ होत आहे. हा एक मुद्दा आहे. की प्रत्येकाने विशेषतः आपल्या मुलांबद्दल जागरूक असले पाहिजे.

“पर्यावरणाचे रक्षण, जगाचे रक्षण!”

पर्यावरण केवळ जीवनाचा विकास आणि पालनपोषण करण्यातच मदत करत नाही. तर ते वातावरण हवामान संतुलित करण्यास मदत करते आणि हवामान चक्र राखते.

दुसरीकडे, जर आपण सरळपणे म्हणतो मानव आणि पर्यावरण एकमेकांना पूरक आहेत आणि दोन्ही पूर्णपणे एकमेकांवर अवलंबून आहेत. दुसरीकडे, जर कोणत्याही नैसर्गिक किंवा मानवनिर्मित कारणामुळे पर्यावरणावर परिणाम होत असेल तर त्याचा थेट परिणाम आपल्या जीवनावर होतो.

पर्यावरण प्रदूषणामुळे हवामान आणि हवामान चक्रामध्ये होणारे बदल मानवी जीवनावर अनेक प्रकारे परिणाम करतात आणि या बदलामुळे मानवी जीवनाचे अस्तित्वही धोक्यात येते.

पण तरीही आजकाल लोक भौतिक सुख मिळवण्याच्या आणि विकसित होण्याच्या इच्छेत पर्यावरणाशी खेळताना चुकत नाहीत. लोभामुळे माणूस झाडे आणि झाडे कापत आहे. आणि निसर्गाशी खेळणे असे अनेक प्रकार करत आहे. ज्याचा आपल्या पर्यावरणावर वाईट परिणाम होत आहे.

दुसरीकडे जर वेळेत पर्यावरण वाचवण्यासाठी पावले उचलली गेली नाहीत तर मानवी जीवनाचे अस्तित्व धोक्यात येईल त्यामुळे पर्यावरण वाचवण्यासाठी आपण सर्वांनी मिळून योग्य ती पावले उचलली पाहिजेत. आपण जास्तीत जास्त झाडे लावली पाहिजे आणि झाडे तोडणे पूर्णपणे थांबवले पाहिजे.

वाहने इत्यादी आधुनिक साधनांचा वापर फक्त गरजेच्या वेळी करावा कारण वाहनांमधून बाहेर पडणारा विषारी धूर केवळ पर्यावरण प्रदूषित करत नाही तर मानवी जीवनाला धोका निर्माण करत आहे. याशिवाय उदयोग कारखान्यांमधून गाळ आणि दूषित पदार्थांची विल्हेवाट लावण्यासाठी योग्य व्यवस्था केली पाहिजे, जेणेकरून प्रदुषण पसरणार नाही.

दुसरीकडे, जर आपण या छोट्या गोष्टींची काळजी घेतली आणि पर्यावरण स्वच्छ करण्यासाठी सहकार्य केले तरच एक निरोगी समाज बांधला जाऊ शकतो.

नयन गौतम गावांदे
बी.ए.भाग -२

॥ निबंध ॥

कोरोना एक जागतिक महामारी

जानेवारी... फेब्रुवारी... मार्च... आता फक्त दोन महिने राहिले होते आणि मग उन्हाळी सुट्टी चालू होणार होती. सुट्टीमध्ये कुठे फिरायला जायचं, कोणते खेळ खेळायचे, कोणकोणत्या मित्र मैत्रीणीना भेटायचं अशा एक ना अनेक गोष्टींची सुनियोजित यादी मनामध्ये आधीच तयार झाली होती आता वार्षिक पेपर चालू होण्यासाठी थोडेच दिवस राहिले होते आणि अभ्यासाची भरपूर तयारी सुध्दा चालू होती.

इतक्यात टीव्ही वरती एक बातमी सारखी झळकू लागली.... "जागतिक कोरोना महामारी..." भारतात कोरोनाचा शिरकाव" सुरवातील या बातमीची काहीच भाती वाटली नाही. पण थोड्याच दिवसात कोरोना रुग्णांची संख्या इतकी वाढू लागली कि सर्वत्र लॉकडाऊन जाहीर करावा लागला. सर्वजण आपआपल्या घरी बंद झाले. आमची शाळा बंद झाली, बाबांच ऑफिस बंद झाल, त्यामुळे सगळे खुप खुप झाले रोज वेगवेगळ्या रेसिपी तयार होऊ लागल्या कॅरम, पत्ते, बुद्धिबळाचे डाव रंग लागले. जूने फोटो खेळणी यांची शोधाशोध सुरू झाली. सुरवातीला खूप धमाल केली परंतु नंतर घरामध्ये कौडून ठेवल्या सारखं वाढू लागलं. बाहेर मैदानातील खेळांची आठवण यायला लागली. यानंतर खूप भयानक परिस्थिती झाली. लोकांना खाऊच्या आणि रोजच्या वापराच्या वस्तू आणण्यासाठी सुध्दा बाहेर पडणं अवघड झालं. जे रोज कमाई करून खाणारे लोक होते त्यांना पॉटभर अन्न मिळणे सुध्दा मुश्किल होऊन गेल पण अश्या परिस्थिती सुध्दा पोलीस लोकांच्या सुरक्षेसाठी आणि डॉक्टर लोकांच्या आरोग्यासाठी दिवसरात्र खंबीरपणे कोरोनाशी लढा देत होते. स्वतःच्या आरोग्याची कोणतीच काळजी न करता जनतेच्या सेवेसाठी हे लोक गुंतून गेले होते. या अशा भयंकर परिस्थितीमध्ये कोणताही देव मदतीला नव्हता तर पोलीस कर्मचारी, डॉक्टर, नर्स सफाई, कामगार शेतकरी हे लोकचं देव बनले होते.

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी आणि स्थानिक प्रशासन लोकांच मनोबल वाढण्याचा पूर्ण प्रयत्न करत होते. सोशल मीडिया च्या माध्यमातून काळजी घेण्यासाठी आणि लोकांची भीती घालवण्यासाठी लोकांना संबोधित करत होते. सोशल distancing आणि मास्कचा वापर सर्वांसाठी खूप महत्वाचा बनला होता. लवकरच आपण या संकटातून बाहेर पडू अशी आशा

आता सर्वांना लागली होती. जर आपण एकमेकांस सहाय्य केले तर आपण या कोरोना ला नक्की हरवू शकतो यावर माझा पक्का विश्वास बसला. अगदी आजच्या दिवसापर्यंत सुद्धा कोरोना चे संकट कोरोना महामारी अजून पूर्णपणे नाहिसे झालेले नाही. सुदेवाची बाब अशी की आता या महामारी वर लस शोधण्यास यश आलं आहे. आतापर्यंत अनेक महामारी येऊन गेल्या. डेंग्यू, चिकगुनिया प्लेग या सारख्या आजारांबद्दल खूप ऐकले देखील होते पण माझ्या सारख्या नव्या पिढीतील युवकांसाठी हा पहिलाच महामारीचा अनुभव आहे. चीन पासून गूढरित्या चालू झालेली ही भयंकर महामारी बघता बघता अमेरिका, ब्राझिल, इटली, फ्रांस सोबत संपूर्ण जगाला आपल्या संक्रमणात कैदच केले होते. यातून भारतही बचावला नाही. २०१९ च्या फेब्रुवारी- मार्च महिन्यात सुरू झालेली ही महामारी २०२१ सालपर्यंत पर्यंत अजूनही तशीच आहे पण गम्मत अशी कि, ज्या देशापासून सुरूवात झालेली ही कोरोना त्या देशात आता मोजकेच संक्रमित राहिले आहेत. इटली सारख्या प्रगत देशात जिथे वैदकीय सेवा जगात अव्वल मानली जाते ती देखील या महामारीपुढे हतबल झालेली दिसून आली. हे संक्रमण रोखावे तरी कसे याचे सुरूवातीला कोणत्याच सरकारला कल्पना नव्हती, यावरील औषधे तर खूप दूरचा विचार होता. भारताने देखील कोरोनाच्या पहिल्या लाटेत वेळेत लॉकडाऊन लावल्याने अनेक समस्या टाळता आल्या. पण त्या ताळेबंद मूळे परराज्यातील मजुरांचे खूप हाल झाले. काही लोकांनी मिळेल त्या वाहनांनी आपली घरे गाठली तर काहिजण वाहना अभावी चालत उन्हाची पर्वा न करता आपले घर गाठले काही काळानंतर मोबाईल वर शाळेचे तास सुरू झाले पण काही गरीब मुलांकडे मोबाईल इंटरनेट अशी साधनेही नव्हती सरकारने बऱ्यापैकी मदत केली. लोकांना विनामूल्य रेशन देणे काहींच्या बँकेमध्ये पैसे टाकणे विनामूल्य उपचार अशा योजना राबवल्या. आता जग थोडे सावरत आहे. या महामारीमधून जग पटरीवर येत आहे. पण हे सगळ कधी संपते काय माहित. आपण स्वतःला काही नियम घालून घेतले, जीवनशैली थोड्या प्रमाणात बदलली तर नक्कीच आपण इथूनपुढे अशा संकटाना तोंड देण्यासाठी सक्षम होऊ.

होमराज संजय खंदळे

१२ वी (कॉमर्स)

आनंद

आयुष्यातली सर्वात मौल्यावान गोष्ट म्हणजे आनंद.
गमतीची गोष्ट अशी की,
मौल्यवान असूनही परमेश्वराने
आपल्याला ती विनामूल्य दिलेली आहे,
पण त्याहुनही गमतीची गोष्ट अशी की,
आपल्या पैकी बऱ्याच लोकांना
आयुष्य संपेपर्यंत त्याचा पत्ताच नसतो.

उगवणाऱ्या प्रत्येक दिवसाला
आनंदाने सामोरे जा
मावळताना तो तुम्हाला खूप
समाधान देऊन जाईल.

आनंद हा फुलपाखरा सारखा असतो.
त्याचा पाठलाग केला, की तो दुर पळतो
पण निश्चित बसलो, की अलगद
आपल्या खांदयावर येऊन बसतो.

कु. आचल मदनराव वैद्य
एम.एस.सी. भाग-१

एस. टी. बसचे आत्मवृत्त

मला बोलू द्या. माझा आवाज बंद करू नका. कारण मी आता शेवटचे क्षण मोजत आहे. आज सकाळचे ते भीषण क्षण मी विसरू शकत नाही. असा कोणता गुन्हा मी केला होता की मला हे एवढे शासन झाले! खरच सांगते. अहो, मला अजून जगायचे होते. पण या आडदांड जगाने मला राम म्हणण्याची वेळ आणली हो! पुढे एस. टी. बस म्हणाली. "तसे माझे वय काही फार झाले नव्हते माझा जन्म होऊन पुरती पाच वर्षेही झाली नाहीत. हा जन्म, हे रूप घेण्यासाठीही मला अतोनात कष्ट साहावे लागले. लोखंडी घणाचे प्रहार व धगधगत्या अग्नीचे चटके: सारे मी सहन केले. कशासाठी? केवळ तुमच्यासाठी माझ्या लालचुटुक रंगावर मी खुष होते. रस्ता तेथे एस, टी: हेच मुळी महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळाचे ब्रीदवाक्य. त्यामुळे या लहानशा आयुष्यातही मी महाराष्ट्राचा कानाकोपरा धुंडाळला. गुळगुळीत डांबरी रस्त्यावरून धावते. खडबडीत दगडी रस्ते पार केले, उंच सरळ चढण चढले आणि तेवढीच उतरलेही. अनेक घाटांतून अवघड वळणे घेत घेत आयुष्य काढले.

"हे सारे मी कोणासाठी करित होते? तर माझ्या गरीब देशबांधवासाठी. श्रीमंतांजवळ स्वतःची वाहने असतात. मनात आले की ते केव्हाही काठेही जाऊ शकतात. पण खेडोपाडी राहणारे अनेक गरीब लोक असतात. त्यांच्या प्रवासाची चिंता कोणी करावी? लक्षावधी माणसांची सेवा करावी हेच माझे जीवनध्येय होते. एकदा एक गरीब खेडुत दुसऱ्या एका प्रवाशाला म्हणत होता, 'अरे आपण कुठे गरीब आहोत ही दोन-अडीचा लाखांची लाल एस. टी. आपलीच नव्हे का!' तेव्हा मला अगदी धन्य धन्य वाटलं. मी आणि माझ्या इतर शेकडो भगिनी महाराष्ट्राच्या खेडोपाडी जाऊन पोहोचलो. त्यामुळे खेड्यांचा विकास होऊ लागला. ज्या खेड्यांचा बाहेरच्या जगाशी संबंधच येत नव्हता ती मागासलेली होती. तेथील मलाला बाजारपेठ दिसत नव्हती. हे सारे प्रश्न आमच्यामुळे सुटले. आपल्यामुळे माणसाचे जीवन सुसहय होत आहे हे पाहून आनंद वाटला.

"त्यावेळीही एक गोष्ट मनाला डाचत होती. हे प्रवासी इकडे तोंडाने 'आमची गाडी' म्हणायचे, पण गाडीची स्वच्छता ठेवायचा प्रयत्न करायचे नाहीत. एस. टी. आपलीच म्हणून जेथे बसायचे तेथेच घाण करायचे सकाळी छानपैकी न्हाऊन माखून आलेल्या माझे रात्रीपर्यंत रूप पाहण्यासारखे व्हायचे. शेगांची टरफले, केळ्यांच्या साली अशी गलिच्छ आभूषणे मला नित्य बहाल केली जायची. माझा उपयोग करणारे लोक माझी खुशाल मोडतोड करायचे.

कुठलाही संघर्ष, संप उभा राहिला की आमच्यावर दगडांचा मारा. कधी कधी जाळपोळही सहन करावी लागे. मला चालविणारे चालकही अनेक. काही काही इतक्या निर्दयपणे माझ्याशी वागणूक करित की, त्यामुळे माझी गात्रेच खिळखिळी होत. देखभाल, तेलपाणी यांबाबत तर निराशाच होती. तरी 'सेवा हाच माझा धर्म' असल्याने वर्षातील तीनशे दिवस तरी मी रस्त्यावर धावत असें

“आज हाच रस्ता माझी मृत्युभूमी ठरला. मी रोजच्याप्रमाणे धावत होते. चालकही चांगला होता. उत्कृष्ट कामगिरीसाठी त्याला बक्षीस मिळाले होते. पण एका बेजबाबदार ट्रकचालकाने आपला रस्ता सोडला आणि तो सरळ माझ्या अंगावरच चालून आला. माझे तुकडे तुकडे झाले दोन्ही गाड्यांचे चालक आणि कित्येक प्रवासी मृत्युमुखी पडले. कोणत्याही दुरुस्तीपलीकडे मी आता आहे. या क्षणी मला एकच प्रश्न घासतो आहे, यात माझी चूक कोणती? माझ्या सेवान्रताला हेच फळ का? कोण देईल माझ्या या प्रश्नांची उत्तरे?

कु. आचल मदनराव वैद्य
एम.एस.सी. भाग-१

An Autobiography is a life
story. It Starts when you're
born and continues until the end
- Richard Hell

An Autobiography is not about picturers,
it's about the stories, it's about honesty and
as much truth as you can tell without coming
too close to other people's privacy.
- Boris Becker

HOME ECONOMICS DEPARTMENT

Vidya Vikas Art's Commerce and Science College, Samudrapur was established in the year 1989, The subject Home-Economics was introduced in June 1994. The Syllabus framed by R.T.M.N.U Nagpur, have been taught in the college. The paper like Family Resource Management and Interior Decoration for B.A. Part-I.

Nutrition and dietetics for B.A. Part-II and child Development have been taught to final year students. For educational evaluation of the student, 4 unit test and term end exam is taken, We make yearly planning to complete the syllabus. Lecture method, group discussion, demonstration, question and answer method. Charts were used for teaching students.

Home- Economics is one of the elective subject. Since beginning it is offered as annual paper. From the session 2016-17 semester pattern have been introduced by RTMNU Nagpur University.

For proper Development of student's personality and to enhance self confidences among them. We established Home-Economics study circle every year in the beginning of the session. Under this head, we arrange various programs and competition, group discussion, workshop, educational tour, visit to self employment center.

Department of Home-Economics and Gungun Beauty parlor has jointly organized "Bridal Competition and Fashion Show" on dated 06/02/2022.

Best out of waste competition was held on 02/05/2022 for Home Economics B.A. Part-I students. Students were made wall hanging decorative pockets, Doormat from old Sarees, latter box from ice-cream sticks, artiffal Rangoli and Showpieces.

Competition was organized B.A. part-II students to prepare Menu cards on dated 02/05/2022. They have prepared various type of Menu-cards.

The Poster Competition was organized for B.A. Final students on topic "Beti Bachao Beti Padhao" Dr. Shilpa Pahade and Prof. Roshani Pathekar carried out the work as examiners. Testimonials were give to the participant. And Price and testimonial were givento winning contestants.

In this way different kind of programs were organized in the session year 2021-22.

Dr. Veena R. Mendule
HOD Home-Economics

Department of Chemistry

In session 2021-2022 Department of Chemistry organized many competitions. On occasion of science day on dated 28/02/2022 . We organized poster competition and Model Competition for B.Sc. Final and B.Sc. II year on different topic in chemistry syllabus and number of students participates make good models and poster for Competition large number of students the make good poster and model with good knowledge. The department offered UG and PG courses in annual as well as in semester pattern. The Department participated and organized some competitions. poster presentation in every year on current topic in chemical science. In our Department there are 3 faculty members, Dr. Meghsham N. Narule (M.Sc. M.Fd. MBA (HR), Ph. D (Chemistry), Ph.D. (Management) Dr. R.G. Gajbhiye (M.Sc. Ph.D. SET), NET, GATE) & Miss. Shital W. Awaghade (M.Sc. NET), There are total 05 books published by the professors of this Department. The Department has published 90 number of research paper at national and international journals and conferences. The Department has submitted 2 projects to DST, SERB and also filed 03 Indian patents out of which on has granted on "Mask with Air purification mechanism".

The Department contributed lot for the benefit of the students and always extended hand of cooperation to the needy.

Dr. R. G. Gajbhiye

Miss. Shital W. Awaghade

Dr. M.N. NARULE

HEAD

Department of Chemistry.

Department of Pol. Science

From the establishment of the college, the subject political science has been starting as per the norms of R.T.M.N. University Nagpur. After the inauguration of study circle of Pol. Science, our department organized seminar presentation group discussion etc. Our department celebrate the Constitutions Day and Voter Awareness program. The department of Pol. Science provides guidance for competitive examination . Our department create interest among the student in developing leadership. Also create interest among the student to aware about their fundamental rights and duties. For the evaluation of teaching learning our department conduct unit test, annual exam, assignment, Seminar, Viva etc.

DR. R.H. Ramteke
Asst. Prof. & Head
Department of Pol. Science

Department of Mathematics

In this session 2021-22, The departmen organized online guest lecture on the topic Real Analysis by Mr. Mohan D. Dhuratkar, Asisstant Prof. and Head, Department of Mathematics, Arjuni / Moregaon Dist Gondia. In this lecture total 46 students ware present.

One day International Webinar on "Recent Advances in Mathematics" the was held on 31st March 2022. The speakers were Dr. Mahesha Narayana and Dr. Ganesh Kedar. This activity was carried out through MOU with shree. Shivaji Science College, Rajura Total 480 Participants were registered for this event.

Also Poster competition was arranged for PG students to aware the use of mathematics in our daily life on the occasion of science day i.e 28th Feb and distribute prize to motivate the students.

Dr. Shilpa Samdurkar (Pahade)
Head, Dept.
of Mathematics

वाणिज्य विभाग

सदर विद्याशाखेत १९८९ पासून पदवी स्तरावर तर २००४-०५ पासून पदव्युत्तर स्तरावर विद्यार्थ्यांना शिक्षण दिल्या जात आहे. सत्र २०१८-१९ आमच्या विद्याशाखेत विद्यार्थ्यांना संशोधन कार्य करता यावे यासाठी विद्यापीठाद्वारे वाणिज्य विद्याशाखेत पी.एच.डी. संशोधन केंद्र सुरू करण्यात आले.

सत्र २०२१-२२ या शैक्षणिक वर्षात वाणिज्य विद्याशाखेत ६२१ विद्यार्थ्यांना लाभ घेत आहे. सत्र २०२१-२२ या शैक्षणिक वर्षात दि. ०४/०२/२०२२ ला वाणिज्य अभ्यास मंडळाची स्थापना करण्यात आली तर दि. १८/०२/२०२२ ला विभागातर्फे आयकर गणना व उत्पन्नाचे नियोजन या विषयावर एक दिवसीय चर्चा सत्राचे आयोजन करण्यात आले.

तसेच दि. १५/०३/२०२२ ला कला व वाणिज्य विद्याशाखेचे नवीन राष्ट्रीय धोरणात महत्व या विषयावर एक दिवसीय राज्य स्तरीय परिषदेचे आयोजन करण्यात आले सदर राज्य स्तरीय परिषदेला राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ नागपूरच्या वाणिज्य व व्यवस्थापन विद्याशाखेचे अधिष्ठाता मा. संजय कविश्वर यांनी मार्गदर्शन केले.

या विद्याशाखेत वाणिज्य विषयाचे अद्यावत ज्ञान देणे आणि विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास साधणे हेच प्राथमिक उद्दिष्ट आहे. त्याकरीता वाणिज्य विभागांतर्गत वाणिज्य अभ्यास मंडळाची स्थापना करून विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात येते.

विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास व्हावा या दृष्टिकोनातून विद्यार्थ्यांना छ.ड.ड. मध्ये सक्रीय सहभाग होणे. तसेच बौद्धिक व शैक्षणिक मुल्यमापन करण्याकरीता प्रत्येक सत्रात घटक चाचणी, सराव परिक्षा व गृह कार्य याद्वारे शैक्षणिक मुल्यमापन केल्या जाते.

आमच्या शाखेतील प्राध्यापक वृंद आपल्या ज्ञान संवर्धनासाठी आंतरराष्ट्रीय, राष्ट्रीय व राज्यस्तरीय चर्चा सत्र, सेमिनार व कार्यशाळा यामध्ये आपला सहभाग नोंदवितात.

अशा प्रकारे विद्यार्थ्यांना दर्जेदार शिक्षण मिळण्यासाठी या विभागाद्वारे सतत प्रयत्न सुरू असतात. त्याकरीता या विभागाचे विभाग प्रमुख प्रा.डॉ. रमेश निखाडे, डॉ. राजविलास कारमोरे, प्रा.डॉ. वासुदेव चौधरी, प्रा.डॉ. राजीव कळसकर, प्रा.डॉ. नितीन अखुज, प्रा. प्रसाद चौधरी, प्रा. वाकडे मॅडम इ. सदैव कार्यरत असतात.

प्रा.डॉ. राजविलास कारमोरे
प्रा.डॉ. वासुदेव चौधरी
प्रा.डॉ. राजीव कळसकर

प्रा. डॉ. रमेश निखाडे
वाणिज्य विभाग प्रमुख

खेळ व क्रीडा विभाग

२०२१-२२

विद्या विकास कनिष्ठ व वरीष्ठ महाविद्यालयातील खेळाडूंनी 'कोरोना' साथीच्या नियमांचे पालन करून दरवर्षीप्रमाणे ह्या वर्षी सुद्धा महाविद्यालयीन कनिष्ठ व वरीष्ठ विभागातील पुरुष व महीला संघाने विविध खेळांमध्ये सहभाग नोंदवीला विद्यापीठ स्तरीय व आंतमहाविद्यालयीन स्पर्धा कोरोना साथीच्या रोगामुळे होऊ शकल्या नाही तरीही खेळाडूंनी इतर ओपन स्पर्धेत आपला सहभाग नोंदवीला व प्रावीण्य प्राप्त केले.

सत्र २०२१-२२ मध्ये राज्यस्तरीय क्रीडा स्पर्धेत तसेच नागपूर विद्यापिठांतर्गत झालेल्या विविध स्पर्धांमध्ये खेळाडू विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला व प्रावीण्य प्राप्त केले. कबड्डी, कराटे, ज्युदो, या खेळांमध्ये विशेष प्रावीण्य प्राप्त केले. कु. अनुष्का तुकाराम पंढरे (ज्युदो), कु. वैष्णवी पांडूरंग मुंगसे (कराटे), कु. धनश्री विजयराव धोटे (कराटे), तेजस मनोहरराव मांडवगडे (बुशू), कु. महिमा चौधरी (कबड्डी) खेळाडू विद्यार्थ्यांनी प्रावीण्य प्राप्त केले.

अशा विविध खेळांमध्ये विद्यार्थी खेळाडूंच्या सहभाग असतो. तसेच खेळ भावनेच्या विकास व्हावा या करीता महाविद्यालयामध्ये खेळांचे शिबीर तसेच विविध खेळांचे प्रशिक्षण देण्यात येते याचा सर्व विद्यार्थ्यांना लाभ घ्यावा हीच अपेक्षा...

धन्यवाद!

खेळ व क्रीडा विभाग प्रमुख
प्रा. चंद्रकांत सातपुते
(तालुका क्रीडा संयोजक)
विद्या विकास महा. समुद्रपूर

Department Of Zoology

Department of Zoology was established in 2006.

Faculty profile: - Department has two permanent and two CHB faculty.

Dr. M.S. Ambatkar (M.Sc., B.Ed., Ph.D.) HOD

Dr. A.M. Bhende (M.Sc., B.Ed., M.Phil., Ph.D.)

Mr. Vaibhav D. Kalambe (M.Sc., B.Ed.)

Mr. Praful S. Kalwade (M.Sc.)

Mr. Prakash Kamble and Mr. Bhushan Kadu as a laboratory attendant.

From this session (2021-2022) Department has started P.G. Course (M.Sc. Zoology)

This year Department has also started certificate course in Vermicompost under lifelong learning and extension programme.

In this session Department has organized webinar on 'A new tool in genome editing'. The guest speaker was **Dr. Balsubramani, Principal scientist, CICR, Nagpur** on dated 21/01/22 for getting the knowledge about biotechnology.

Also Department has organized guest lecture on vermicomposting and Insects as a bio – indicators "by **Dr. Nitisha Patankar** on dated 14/03/22.

The student of **M.Sc. I** year carried out one project about 'collection of nearby insects (butterfly and Moth) collect the information about these insects and this information they put in QR code.

Dr. A. M. Bhende
Asst. Professor

Dr. M.S. Ambatkar
Head
Department of Zoology

कनिष्ठ महाविद्यालय विभाग

शैक्षणिक सत्र २०२१-२२ ची सुरवात दिनांक १६ जून २०२१ रोजी झाली. सुरवातीला वर्ग ११ वी ची प्रवेश समिती गठीत करण्यात आली. यात प्रा. महेश चिळाने यांची समिती प्रमुख म्हणून नियुक्ती करण्यात आली. या समितीत कला, वाणिज्य, सायन्स, MCVC शाखेच्या प्रत्येकी २ सदस्याची नियुक्ती करण्यात आली. वर्ग ११ वी विज्ञान शाखेत तीनही वर्ग मिळून एकूण ३२२ विद्यार्थी प्रवेशित झाले. कला व वाणिज्य शाखेत एकूण १२१ विद्यार्थी तर MCVC च्या तीन शाखेत एकूण ४९ विद्यार्थी प्रवेशित झाले.

२४ ऑगस्ट २०२१ रोजी शिक्षक पालक सभेचे आयोजन करण्यात आले. यावेळी ११२ पालक उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. किशोरचंद्र रेवतकर यांनी मार्गदर्शन केले. तसेच पालकांनी आपले विचार मांडले. सदर सभा यशस्वीरीत्या पार पडली. सप्टेंबर महिन्यात ग्रामीण रुग्णालय सामुद्रपुर चे वतीने विद्यार्थ्यांची आरोग्य तपासणी पार पडली. याच महिन्यात राज्य शासनाच्या महाज्योती विभागा अंतर्गत ओबीसी प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना निःशुल्क टॅब चे वाटप करण्यात आले.

महाविद्यालयातील सायन्स शाखेच्या १४० विद्यार्थ्यांना लाभ मिळाला. सदर कार्यक्रम शिवसुमन मंगल कार्यालय हिंगणघाट येथे पार पडला. महाविद्यालयात विविध शैक्षणिक उपक्रम पार पडले. यात रोजगार मार्गदर्शन व व्यक्तिमत्व विकास शिबिरांचे आयोजन करण्यात आले. मोठ्या संख्येनी विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला. ७ ते ९ जानेवारी दरम्यान स्वारांजली विदर्भ स्तरीय गीत स्पर्धा व सांस्कृतिक महोत्सवाचे आयोजन करण्यात आले होते. विदर्भ स्वरिय गीत गायन स्पर्धेत ५२ स्पर्धकांनी सहभाग नोंदविला. या स्पर्धेत देवळी येथील समीक्षा हटवार प्रथम पुरस्काराची मानकरी ठरली. सांस्कृतिक महोत्सवात विविध स्पर्धेत विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. त्यांनी आपल्या कला व गुणाचा आविष्कार केला. या मुळे विद्यार्थ्यांचे कला व गुणांना वाव मिळाला. संपूर्ण सत्रात विविध महापुरुषांच्या जयंती व पुण्यतिथी साजरी करण्यात आली. सदर सत्रात सर्व प्राध्यापकांनी वर्ग ११ व १२ चा अभ्यासक्रम पूर्ण केला. फेब्रुवारी व मार्च महिन्यात वर्ग १२ वी एचएससी बोर्डाची परीक्षा पार पडली. एप्रिल च्या पहिल्या आठवड्यात वर्ग ११ वी ची वार्षिक परीक्षा घेण्यात आली. महिन्याचे अखेरच्या दिवशी निकाल जाहीर करण्यात आला. सदर सत्र यशस्वीरीत्या पार पडले.

प्रा. किरण वैद्य

पर्यवेक्षक :

कनिष्ठ महाविद्यालय विभाग

ग्रंथालय विभाग

विद्या विकास कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयाची स्थापना १९८९ मध्ये झाली. त्यासोबतच ग्रंथालय विभागाची स्थापना झाली आहे. महाविद्यालयाचे ग्रंथालय आधुनिक माहिती तंत्रज्ञानाने सुसज्य आहे. ग्रंथालय विभागात ऑटो-लिब १०.० व्हर्जन चे सॉफ्टवेअर आहे. ग्रंथालयात याचा उपयोग ओपेक करिता होतो. विद्यार्थी, प्राध्यापक, संशोधक ग्रंथालयातून पुस्तके, संदर्भ ग्रंथ विषयावर, शीर्षकानुसार पुस्तकाचे शोध घेऊ शकतात. ग्रंथालयामध्ये एन-लिस्ट पोर्टल आहे त्याद्वारे विद्यार्थी, प्राध्यापक व संशोधनक तैयाना ई-बुक, ई-नियतकालिके ची माहिती एन-लिस्ट पोर्टल शोधून घेता येते.

ग्रंथालय विभागाद्वारे विद्यार्थी, प्राध्यापक, माजी विद्यार्थी, आंतर ग्रंथालय सेवेद्वारे इंग्रजी, मराठी व हिंदी वृत्तपत्रे याचा वापर करता येतो तसेच ग्रंथालय विभागाद्वारे आंतर ग्रंथालयीन सेवा, झेरॉक्स सेवा, ग्रंथालय उपभोक्ताप्रशिक्षण, स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र, ग्रंथ प्रदर्शनी, संदर्भ सेवा अशा विविध सेवा ग्रंथालय विभागात उपलब्ध आहे. तसेच ग्रंथालयामध्ये जुनिअर व सिनियर व पी जी विद्यार्थ्यांकरिता ग्रंथालय पुस्तके, संदर्भ ग्रंथ १८००० वर उपलब्ध आहे. तसेच विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास करण्याकरीता ग्रंथपाल दिवस, डॉ. एस आर रंगनाथन जयंती, वाचन प्रेरणा दिवस, ग्रंथ प्रदर्शनीचे आयोजन केले जाते. ग्रंथालय विभागाद्वारे एक नवीन उपक्रम राबविण्यात आला आहे. ग्रंथालय विभागाद्वारे ई-लायब्ररी सर्व इंजिन तयार करण्यात आलेला आहे. व तसेच ई-लायब्ररी चा QR कोड तयार करण्यात आलेला आहे त्या द्वारे QR कोड स्कॅन करून ई-लायब्ररी चा विद्यार्थी उपयोग घेऊ शकतो त्यामुळे लायब्ररी परिसरात QR कोड लावण्यात आलेला आहे. तसेच ग्रंथालय अध्यावत व सुसज्य ठेवण्याचा मानस आहे. अश्याप्रकारे ग्रंथालय विभागद्वारे विविध उपक्रम राबविले जातात.

ग्रंथपाल विभाग

डॉ. प्रमोद एन. आलोणे

ग्रंथपाल

विद्या विकास वाणिज्य व विज्ञान महा. समुद्रपूर

Department of Physics

The department of Physics was established in this institute on 2006. We have well equipped laboratory with all necessary instruments as well as dark room for spectroscopic experiments. The M Sc Physics and B Sc programme are run through this, the department of physics has two faculty member Mr. S R Sarve (HOD, Assistant Professor) and Mr. N D Shambharkar (Assistant Professor) with immanent qualification of SET and NET. The faculties are actively engaged in research and curriculum development and published research paper in national and international journals.

We organized educational visit, industry visit, seminar, guest lectures and quiz competition for the development of students. We also provide platform for the students in different seminar completion held in different colleges and institute itself. The departmental faculties acquire the new pedagogy techniques of Google meet, Google Classroom, Google form Quiz and Video lectures for the to enrich the knowledge of the students. The online platforms are actively used by the students and faculties for their educational enrichment.

Dr. K.G. Rewatkar
Principal

Dr. N.D. Shambharkar

Mr. S. R. Sarve
Head, Dept. of Physics

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ नाशिक
अभ्यास केंद्र क्र. ४५३३ - A

विद्या विकास महाविद्यालय समुद्रपूर

सत्र २०२१-२०२२ मध्ये आमच्या अभ्यासकेंद्रावर प्रवेशित विद्यार्थी संख्या पुढीलप्रमाणे आहे

Preparatory	Mar. Med.	12
F Y B A	Mar. Med.	148
S Y B A	Mar. Med.	159
T Y B A	Mar. Med.	136
F Y B. Com	Mar. Med.	120
S Y B. Com	Mar. Med.	118
T Y B. Com	Mar. Med.	148
F Y M A	English. Med.	27
S Y M A	English. Med.	24
F Y M B A	English. Med.	35
S Y M B A	English. Med.	19
Total		945

यावर्षी क्रीडाक्षेत्रात अश्वमेध स्पर्धेत हॉलीबॉल, कुस्ती, बास्केट बॉलमध्ये नैपुण्य प्राप्त केले आहे. विद्यार्थी SBI, Railway, Police, Govt. Office मध्ये रूजू झालेले आहे. अभ्यासकेंद्र अंध, अपंग यासाठी निःशुल्क प्रवेश देत असून त्यांना स्वावलंबी करण्यावर भर देते.

विद्या विकास शिक्षण संस्थेचे अध्यक्ष मा. पांडुरंगजी तुळसकर, सचिव प्रा. डॉ. उमेश तुळसकर, प्राचार्य डॉ. किशोरचंद्र रेवतकर यांच्या मार्गदर्शनात अभ्यासकेंद्र उत्तरोत्तर प्रगती करीत आहे.

प्रा. सतिश ई. बेले
(सहसंयोजक)

य.च.म.मुक्त विद्यापीठ नाशिक

प्रा.डॉ. नयना सु. शिरभाते
(संयोजक)

य.च.म.मुक्त विद्यापीठ नाशिक

प्रा.डॉ. राजीव ग. कळसकर
(संयोजक) एम.बी.ए.

य.च.म.मुक्त विद्यापीठ नाशिक

DEPARTMENT OF N.S.S. 2021-2022

During the academic year 2021-22 the committee has organised different types of programme in online or offline mode due to the pandemic situation.

At the outset of the academic year, there was a Teacher Day celebrated on 30 Sep. 2021. The president of the programme Dr. Rajvilas Karmore sir, principal of the college, the chief guest Dr. R. Nikhade, the speaker Prof. M. Dhakre, and were present on the dias.

The University Day celebrated on 30 Sep. 2021. The president of the programme Dr. Rajvilas karmore Sir, Principal of the college, the chief guest Dr. Nayna shirbhate, the speaker Dr. Radheshyam Velkulla, Dr. Shilpa Pahade and were present on the dias.

There was a NSS Day celebrated on 24 Sep. 2021. The president of the programme Prof. M. Dhakare principal of the college, the chief guest Dr. Nayna Shirbhate vice principal, dr. Milind Kamble, Dr. Shilpa Pahade the speaker, PSI Ram Khot and were present on the dias.

There was a birth anniversary of mahatma gandhiji lal bahadur shastri, celebrated on 2nd Oct. 2021. The president of the programme Prof. M. Dhakare sir, principal of the college, the chief guest Dr. Chandankhede, the speaker Dr. Ali sir, and were present on the dias.

The reading inspiration day was celebration in the college on 15th Oct. 2021 Prof. M. Dhakare, principal presided over the programme Dr. Nayana Shirbhate, vice principal was the chief guest of the function. The keynote speaker were Dr. Promod alone librarian of the college and prof. Vilas bailmare. On the behalf of the committee the Constitution day was celebrated on 26th Nov. 2021. The president of the programme Prof. M. Dhakare, Principal of the college, the keyanate speaker Dr. Nayana Shirbhate and Dr. Ramteke and Dr. Mangala Khune were present on the dias.

There was a clean India program conducted on 30th Oct. 2021. The president of the programme Prof. M. Dhakare Sir, Principal of the college, the chief guest Dr. M.B. Kamble, Dr. Pahade and Prof. Bailmare Sir, and were present on the dias.

The Birth Anniversary of Birsa Munda, Celebrated on 15th Nov. 2021. The president of the programme prof. M. Dhakre Sir, principal of the college, the chief guest vice principal Dr. Alone sir, the speaker Prof. Jashwant Patil, and were present on the dias.

AIDS Awareness day was celebrated in the college on 1st December 2021. Prof. M. Dhakare, Principal of the college presided over the programme. The chief guest of the programme was Dr. Nayana Shirbhate and the keynote speaker was Dr. Madhuri Bhoyar and Mrunali Chavhan.

Mahapriniravan day was celebrated in the college on 6th December 2021. Prof. M. Dhakare, Principal of the college presided over the programme. The chief guest of the programme was Dr. Nayana Shirbhate and the Keynote speaker was Dr. Ishwar Somnathe and Prof. Kiran Vaidya.

On 3rd Jan 2022, the birth anniversary of Savitribai Fule was celebrated. The president of the programme was Prof. M. Dhakare. The keynote speaker was Dr. Shilpa Pahade and Dr. Archana Bhende madam.

On 11th Jan. 2022, the department of NSS conducted the Blood Donation camp. The president of the programme was Prof. M. Dhakare. The keynote speaker were Dr. Shilpa Pahade, Dr. Archana Bhende Madam and Dr. Milind Kambale.

On 12th Jan 2022, the National Youth Day and Birth Anniversary of Jijamata were collaboratively celebrated. The president of the programme was Prof. M. Dhakare. The keynote speaker were Dr. Shilpa Pahade and Dr. Archana Bhende Madam.

On 13th Jan 2022, the Blood Donation Day was Celebrated. The president of the Programme was Prof. M. Dhakare Sir and Dr. Nayana Shirbhate. The keynote speaker were Dr. Milind Kambale, Dr. Shilpa Pahade, Dr. Archana Bhende Madam, Dr. Swati Yewatkar.

On 25th Jan 2022, the National Voter Day was Celebrated. The president of the programme was Dr. Nayana Shirbhate, Vice Principal of the college. The key note speaker were Dr. Milind Kambale, Dr. Shilpa Pahade, Dr. Archana Bhende Madam, Dr. Rajvilas Karmore Sir, Dr. Swati Yewatkar.

The Lata Mangeshkar Condolence Program was celebrated in the college on 7th Feb. 2022. Prof. M. Dhakare Presided over the programme. The Chief guest of the programme was Dr. Nayana shirbhate and the keynate speaker was Dr. Umesh Tulaskar.

The Birth Anniversary of Chatrapati Shivaji Maharaj was celebrated in the college on 19th Feb. 2022. Prof. M. Dhakare Presided over the programme. The chief guest of the programme was Dr. Nayana Shirbhate and the keynote speaker were Prof. Ajay Mohod and Dr. Nitin Akhuj.

In the college, the Birth Anniversay of Gadage Baba was celebrated on 23rd Feb 2022. Prof. M. Dhakare was the presided of the programme and the Chief Guest was Dr. Nayana Shirbhate. The faculties of the college were participated in the cleanliness drive. The speaker were Dr. Chandankhede and Dr. Ramesh Nikhade.

The Women Day was celebrated in the college on 8th March 2022. Dr. Rewatkar, Principal presided over the programme. The keynote speaker was Dr. Nayana Shirbhate. The Chief guest of the programme were Shobha Gaydhane, Mr. Pandurangji Tulaskar, Prof. Meghshyam Dhakare and Dr. Archana Bhende.

The Birth Anniversary of Yashvantro Chavhan was celebrated in the college on 12th March 2022. Dr. K.G. Rewatkar, Principal presided over the programme. The keynote speaker was Dr. Nayana Shirbhate. The Chief Guest of the programme were Dr. Ambatkar and Dr. Rajvilas Karmore .

To tackle in this pendamic situation, the N.S.S. committee has organised the above mentioned programme in online or offline mode.

Member :

- 1) Prof. Meghshyam Dhakre
- 2) Dr. Shilpa Pahade
- 3) Dr. Swati Yevatkar
- 4) Dr. Archana Bhende
- 5) Prof. Vilas Bailmare

Coordinator

Prof. Dr. Milind Kamble
(NSS Committee)

-
- Every Problem comes with an equal or greater opportunity.
- Nepolean Hill
 - The Greatest discovery of my generation is that human beings can alter their lives by altering their attitudes of mind.
- William James
 - Only a fool learn from his own mistakes
A wise man learn by the mistakes of others.
- Otto Von Bismarck

DEPARTMENT OF ENGLISH 2021-2022

We the faculty of the dept. of English, were engaged in taking online and offline classes of the students of different streams and have completed the course for the betterment of the future of students. We have also assessed the students by conducting unit test & Assignments through written test & Google Forms also. We also have provided the notes to the students in various forms like PDF & Written including multiple choice questions in it. It was beneficial to the students for the examination point of view.

In this session the department of English has organised the Guest Lectures on various topics. The department has also run the Certificate Course in Spoken English for the upliftment of students. There were 24 students appeared for the course. The Department celebrated the English Language Day on 23rd April 2022.

The faculty also have participated in Online & Offline Conferences. Seminars, Workshop and also presented papers in it. They have published their research papers in National and International Journals. We throughout the academic year, have been striving for the upliftment of the student's career.

Dr. V. Rajeshyam
Head
Dept. of English

Dr. N. R. Akhuj
Asst. Prof.

Prof. G.S. Bele
Asst. Prof.

Dr. P. S. Tale
Asst. Prof.

* अर्थशास्त्र विभाग *

महाविद्यालयामध्ये अर्थशास्त्र विभाग हा १९८९ पासून पदवी स्तरावर शिकविला जातो. अर्थशास्त्राचे अद्यावत ज्ञान आणि विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास होण्याच्या दृष्टीकोणातून अर्थशास्त्र विभाग कार्यरत असतो.

शैक्षणिक सत्र २०२१-२२ मध्ये ऑनलाईन तसेच ऑफलाईन पद्धतीने शैक्षणिक अभ्यासक्रम पूर्ण करण्यात आला. विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक मूल्यमापन Unit Test, Home Assignment द्वारे केले जातात.

शैक्षणिक सत्र २०२१-२२ मध्ये अर्थशास्त्र विभागाद्वारे "Income tax Computation and Planning या विषयावर कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते तसेच New Education Policy या विषयावर राज्यस्तरीय परिषदेचे आयोजन करण्यात आले होते. संशोधन क्षेत्रात अग्रेसर राहण्याकरीता संशोधन पर लेख लिहून प्रकाशित केले जातात.

अशाप्रकारे विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकासाच्या दृष्टीकोणातून अर्थशास्त्र विभाग नेहमीच कार्यरत राहिलेला आहे.

डॉ. प्रबोधकुमार एम. सातपूते

अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख
विद्या विकास महा. समुद्रपूर

A nation is not made wealthy by the
childish accumulation of shiny metals,
but it is enriched by the economic prosperity
of its people.

- Adam Smith

Economics is every where and understanding
economics can help you make better decisions
and lead a happier life.

- Tyler Cowen.

DEPARTMENT OF BOTANY

1. Faculty profile: The subject botany we have three permanent faculty Dr. Nayana S. Shirbhate, M.Sc.(Bot.), Net, Ph.D., Asst. Prof. & Head, Dr.V.G. Manwatkar, M.Sc. (Bot.), B. Ed., Ph.D., Assistant professor and Dr. S.D. Yeotkar, M.Sc. (Bot.), M. Phil., Ph.D., Assistant professor.

2. Students Profile: Total 110 students admitted in B.Sc. I year for biology group and total strength of students in Bsc. For B.Sc.376 admitted during this academic session.

3. Study Tour: Department of Botany, VidyaVikas Arts, Commerce and Science College, Samudrapur organizes excursion for all students of UG (CBZ group) and PG (Botany) to Aura biodiversity park, Nagpur. Tour was organized by Dr. S. Yeotkar and V. Rajeshyam. Mr. Rahul Pawar and Ms. D. Mende took special efforts. Mr. AmbrishGhatate owner of park guided and explain about the 250 medicinal plants. He has conserved many species of plants which are on the way of extinction. Students prepare excursion report.

4. Science day Celebration: Brief Description: on 28 February 2022, science department of our college organized a science exhibition programme on the occasion of National Science Day. Dr. S.J. Dhoble, Professor PGTD of Physics RTMNU Nagpur, Dr. S.N. Malode, Professor GIVISH Amaravati and Dr. SwapnilMahamune, Assistant professor GIVISH Amaravati was our guest on this peculiar day. The B.Sc. IIIrd (CBZ) students were asked to prepare models on the theme “**Health and Awareness during Pandemic**” whereas M.Sc. Botany students asked to prepare exhibition on “**Live Medicinal and Ornamental Plants**”. Principal, Vice-Principal and all faculty members were present at the exhibition. Students presented different type of models which were related to precaution during pandemic, medicinal and ornamental plants. Our honorable guest along with the principal Sir surveyed the entire exhibition and also took details from the respective students about each of their models. The purpose of the exhibition was to encourage the students to enhance their thinking skills, vocabulary, presentation, creativity, and thinking capabilities. The exhibition brought out the talent and creativity of the students. It was a successful event and 3 students were adjudged winners. Certificate and Mementoes was given to winner students.

5. Cloth Blank: Our Science society successfully forms a science bank to help poor and needy people of local area and distribute cloth during pandemic situation.

5. Participation in Co- Curricular activities:

1. Essay Writing Competition: A neat and beautiful writing always seeks the attention of others. To develop awareness and love for the college an essay writing competition was held for the students of B.Sc. I, II and III year students of CBZ & PCM group and M.Sc. students

The purpose of the competition was to encourage the students to enhance their thinking and writing skills and also to know the information about new education policy. The students were participated enthusiastically in the event. The students were asked to write on the topic “**New Education Policy**” they have given five days of time to submit their essay. The essay was judged on the basis of the student's vocabulary, writing skill, presentation, creativity, neatness and cleanliness and thinking capabilities. The competition brought out the talent and creativity of the students. It was a successful event and 3 students were adjudged winners. Certificate and Mementoes was given to winner students.

2. Plantation: Department carried out activity every year, plantation activity improves beautification of our campus and students become aware about the environment.

3. One day workshop on Mushroom culture:Dr. K. Rewatkar sir, Principal V.V.C. Samudrapur was president of programme, Dr. VasantiRevatkar , Professor and Head, Dept of Botany, ShriDnyaneshMahavidyalaya, Nawargaon, was the chief guest and speaker for the programme, Dr. N. S. Shirbhate Vice-principal. Dr. WasantiRevatkar demonstrated the procedure of Mashroom culture to the students and Members of Umed and Bachat gat. Total 10 students, 05 faculty members and 43 Members of Umed and Bachat gat from different town participated for hands-on training of 'Mushroom culture 'in Department of Botany, VidyaVikas Arts, Commerce and Science College, Samudrapur. All participants gave feedback about the programme.

1. Priority areas of Research: -

Ms. Nayana S. Shirbhate, Assistant Prof. & Head: Total paper published in different international and national reputed , high impact factor and Scopus indexing journals 23, Published 4 books, innovation of 2 Patents, 1 Minor research Project Sanctioned under the RGSTC Scheme No.RTMNU/DIIL/RW/2022/369 and Recognized research guide for supervising Ph.D. Scholars

Dr. V.G. Manvatkar, Assistant Professor: Total paper published in different international and national reputed and high impact factor journals 15, published 1 book, 2 chapters in book and Recognized research guide for supervising Ph.D. Scholars.

Dr. S.D. Yeotkar, Assistant Professor: Total paper published in different international and national reputed journals 14, published 1 book.

Dr. S.D. Yeotkar
Asst. Professor

Dr. V.G. Manvatkar
Asst. Professor

Dr. N. S. Shirbhate
Head, Dept. of Botany

राष्ट्रीय सेवा योजना (+२)

मा.शिक्षण उपसंचालक, नागपूर विभाग, नागपूर यांनी आमच्या कनिष्ठ महाविद्यालयास सत्र २०११ ते १२ पासून राष्ट्रीय सेवा योजनेचे १०० विद्यार्थ्यांचे पथक मंजूर केले. त्याअंतर्गत दरवर्षी कनिष्ठ महाविद्यालयातील १०० विद्यार्थ्यांची निवड रा.से.यो.पथकासाठी स्वयंसेवक व स्वयंसेविका म्हणून करण्यात येते. सत्र सुरुवातीला रीतसर रासेयो पथकाची स्थापना करण्यात येते व वर्षभर रासेयोच्या माध्यमातून विविध उपक्रम महाविद्यालयीन परिसरात व परिसरबाहेर राबविले जातात. यात रासेयो स्वयंसेवकाकडून जनसामान्यात जाऊन विविध विषयावर जनजागृती केली जाते.

रासेयोच्या विद्यार्थ्यांची नियमित बैठक प्रत्येक आठवड्याच्या बुधवार व शनिवारला महाविद्यालयाच्या सभागृहात घेण्यात येते. त्यात स्वयंसेवकांना विविध विषयावर मार्गदर्शन करण्यात येते. सोबतच विद्यार्थ्यांमधील सुप्त गुणांना ओळखून त्यांचा कल ज्या विषयाकडे असेल त्याबाबत तज्ज्ञ मार्गदर्शकाकडून विद्यार्थ्यांना योग्य मार्गदर्शन देण्याचा प्रयत्न असतो.

रासेयोच्या माध्यमातून सत्र २१-२२ मध्ये नियमित तासिकाव्यतिरिक्त स्वामी

विवेकानंद स्मृति दिन, लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे स्मृति दिन, क्रांतिदिन, लोकशक्ती व सद्भावना दिन, रक्षाबंधन, शिक्षक दिन, साक्षरता दिन, एनएसएस वर्धापन दिन, महात्मा गांधी व लालबहादूर शास्त्री जयंती, गुटखा मुक्ती कार्यक्रम, वादविवाद स्पर्धा, श्रमदान, संविधान दि, जागतिक एड्स दिन, जनजागृती, प्लॅस्टिक निर्मूलन, इत्यादी विविध उपक्रम राबविल्या गेले. कोरोना काळामध्ये ऑफलाईन व ऑनलाईन च्या माध्यमातून स्वयंसेवकांनी सहभाग नोंदविला राष्ट्रपूरूषांच्या पूण्यतिथ्या व जयंतीच्या तसेच विविध उपक्रम कोरोना नियम पाळून साजऱ्या करण्यात आल्या.

प्रा. विलास बैलमारे
कार्यक्रम अधिकारी रासेयो+२

प्रा. मनोज कोरेकर

प्रा. चंद्रकांत सातपुते

प्रा. मंगला खुणे

सहाय्यक कार्यक्रम अधिकारी रासेयो+२

मराठी विभाग

शैक्षणिक सत्र अहवाल

शैक्षणिक सत्र २०२१-२०२२ मध्ये सुरुवातीला कोवीड -१९ ची व लॉकडाऊनची परिस्थिती असल्यामुळे फारसे कार्यक्रम विभागाच्या वतीने घेता आले नाही. परंतु फेब्रुवारी २०२२ नंत परिस्थिती थोडी सुरळीत झाल्याने २६/०२/२०२२ ला मराठी विभागाच्या वतीने मराठी भाषा गौरव दिन कार्यक्रम घेण्यात आला. व त्या कार्यक्रमा अनुवादिका डॉ. मनिषा रीठे हिला प्रमुख अतिथी म्हणून बोलविण्यात आले होते. तसेच २८/०२/२०२२ ला जागतिक परिप्रेक्षात मराठी बोली भाषांचे स्थान या विषयावर एक दिवसीय आंतरराष्ट्रीय आभासी चर्चासत्राचे ऑनलाईन आयोजन करण्यात आले होते. व या चर्चासत्राचे वक्ते मॉरिशस व देशातील डॉ. बीदान आबा हे होते. या शिवाय कला विभाग व वाणिज्य विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने कला व वाणिज्य विद्या शाखांचे नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणातील महत्त्व या विषयावर दि. १५/०३/२०२२ ला एक दिवसीय राज्यस्तरीय परिषद आयोजित केलेली होती. या आयोजनात मराठी विभागाचा सक्रीय सहभाग होता. या प्रमाणे शैक्षणिक कार्यक्रम विभागाच्या वतीने घेण्यात आले.

मराठी विभागातील प्राध्यापक सतत संशोधन प्रक्रियेत सहभागी असतात व वर्षात ८ रीसर्च पेपर व ०२ पुस्तक पब्लीकेशन विभागात झालेले आहे. तसेच ऑफलाईन व ऑनलाईन सेमिनार चर्चासत्रे यात भाग घेतलेला आहे. त्याचप्रमाणे या सत्रात विभागातील प्राध्यापकाच्या मार्गदर्शनात नोंदणी झालेली आहे. या संशोधन कार्याशिवाय रा.तु.म. नागपूर विद्यापीठाच्या वाणिज्य भाषा अभ्यास मंडळाचे अध्यक्ष म्हणून बी.कॉम. सत्र तीन व सत्र चार च्या मराठी अभ्यासक्रम तयार करण्याची भूमिकाही पार पाडलेली आहे. तसेच महाविद्यालयाच्या व रा.तु.म. नागपूर विद्यापीठाच्या विविध समित्यावर विभागातील प्राध्यापकांचे कार्य निरंतर सुरू असते. रा.तु.म. विद्यापीठाच्या परीक्षेत मराठी विषयाचे विद्यार्थी मोठ्या प्रमाणात यशस्वी झालेले आहे व निकालाचे प्रमाण वाढलेले आहे.

या प्रमाणे शैक्षणिक सत्र २०२१-२०२२ मधील शैक्षणिक व संशोधन क्षेत्रातील कार्याची कामगिरी अधोरेखित करता येते.

प्रा. डॉ. मिलींद कांबळे

सहाय्यक प्राध्यापक

प्रा. डॉ. ईश्वर सोमनाथे

मराठी विभाग प्रमुख

Cultural and Educational Committee Report

During the academic year 2021-22 the committee has organised different types of programme in online or offline mode due to the pandemic situation.

At the outset of the academic year, there was a Teacher Day celebrated on 30 Sep. 2021. The president of the programme Dr. Rajvilas Karmore sir, principal of the college, the chief guest Dr. R. Nikhade, the speaker Prof. M. Dhakre, and were present on the dias.

At the outset of the academic year, there was a University Day celebrated on 30 Sep. 2021. The president of the programme Dr. Rajvilas karmore Sir, Principal of the college, the chief guest Dr. Nayna shirbhate, the speaker Dr. Radheshyam Velkulla, Dr. Shilpa Pahade and were present on the dias.

There was a NSS Day celebrated on 24 Sep. 2021. The president of the programme Prof. M. Dhakare principal of the college, the chief guest Dr. Nayna Shirbhate vice principal, dr. Milind Kamble, Dr. Shilpa Pahade the speaker, PSI Ram Khot and were present on the dias.

There was a birth anniversary of mahatma gandhiji lal bahadur shastri, celebrated on 2nd Oct. 2021. The president of the programme Prof. M. Dhakare sir, principal of the college, the chief guest Dr. Chandankhede, the speaker Dr. Ali sir, and were present on the dias.

The reading inspiration day was celebration in the college on 15th Oct. 2021 Prof. M. Dhakare, principal presided over the programme Dr. Nayana Shirbhate, vice principal was the chief guest of the function. The keynote speaker were Dr. Promod alone librarian of the college and prof. Vilas bailmare. On the behalf of the committee the Constitution day was celebrated on 26th Nov. 2021. The president of the programme Prof. M. Dhakare, Principal of the college, the keynote speaker Dr. Nayana Shirbhate and Dr. Ramteke and Dr. Mangala Khune were present on the dias.

There was a clean India program of, celebrated on 30 Oct. 2021. The president of the programme Prof. M. Dhakare Sir, Principal of the college, the chief guest Dr. M.B. Kamble, dr. Pahade and Prof. Bailmare Sir, and were present on the dias.

The the outset of the academic year, there was a birth anniversary of Birsa Munda, celebrated on 15 Nov. 2021. The president of the programme prof. M. Dhakre Sir, principal of the college, the chief guest vice principal Dr. Alone sir, the speaker Prof. Jashwant Patil, and were present on the dias.

AIDS Awareness Program day was celebrated in the college on 1st December 2021. Prof. M. Dhakare, principal of the college president over the programme. The chief guest of the programme was Dr. Nayana Shirbhate and the keynote speaker was Dr. Madhuri Bhoyar and Mrunali Chavhan.

Mahapratiniravan day was celebrated in the college on 6th December 2021. Prof. M. Dhakare, principal of the college president over the programme. The chief guest of the programme was Dr. Nayana Shirbhate and the keynote speaker was Dr. Ishwar Somnath and Prof. Kiran Vaidya.

On 3rd Jan 2022, the birth anniversary of Savitribai Phule and birth anniversary of were collaboratively celebrated. The president of the programme was Prof. M. Dhakare the keynote speaker was Dr. Shilpa Pahade and Dr. Archana Bhende madam.

On 11th Jan 2022, the Blood Donor Program. The president of the programme was Prof. M. Dhakare the keynote speaker was Dr. Shilpa Pahade and Dr. Archana Bhende Madam, Dr. Milind Kambale.

On 12th Jan 2022, the national youth day and birth anniversary of Jijamata were collaboratively celebrated. The president of the programme was Prof. M. Dhakare the keynote speaker was Dr. Shilpa Pahade and Dr. Archana Bhende Madam.

On 13th Jan 2022, the Blood Donor day were collaboratively celebrated. The president of the programme was Prof. M. Dhakare Sir Principal and Dr. Nayana Shirbhate Vice Principal the keynote speaker was Dr. Milind Kambale, Dr. Shilpa Pahade, Dr. Archana Bhende Madam, Dr. Swati Yewatkar.

On 25th Jan 2022, the national voter day were collaboratively celebrated. The president of the programme was Dr. Nayana Shirbhate Vice Principal the keynote speaker was Dr. Milind Kambale, Dr. Shilpa Pahade, Dr. Archana Bhende Madam, Dr. Rajvilas Karmore Sir, Dr. Swati Yewatkar.

The Lata Mangeshkar Condolence Program was celebrated in the college on 7th Feb. 2022. Prof. M. Dhakare President over the programme. The Chief guest of the programme was Dr. Nayana Shirbhate and the keynote speaker was Dr. Umesh Tulaskar.

The birth Anniversary of Chhatrapati Shivaji Maharaj was celebrated in the college on 19th Feb. 2022 Prof. M. Dhakare President over the programme. The chief guest of the programme was Dr. Nayana Shirbhate and the keynote speaker was Prof. Ajay Mohod and Dr. Nitin Akhuj.

विद्या विकास कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, समुद्रपूर

In the college the birth anniversary of Gadage baba was celebrated on 23th Feb 2022. Prof. M. Dhakare was the president of the programme and the chief guest was Dr. Nayana Shirbhate the professor of the college were participated in the cleanliness programme. speaker was Dr. Chandankhede and Dr. Ramesh Nikhade.

The Women day was celebrated in the college on 8 march 2022. Dr. Revatkar Sir president over the programme. The keynoty speaker was Dr. nayana Shirbhate. The Chief guest of the programme. was shobha Gaydhane, Pandurangji Tulaskar, Prof. Meghshyam Dhakare, Dr. Archana Bhende.

The birth anniversary of yashvantro chavhan was celebrated in the college on 12th March 2022. Dr. Revatkar Sir president over the programme. The keynoty speaker was dr. Nayana Shirbhate, the chief guest of the programme was Dr.Ambatkar and Dr. Rajvilas Karmore Sir.

To tackle in this pendamic situation, the cultural and educational committee has organised the above mentioned programme in online or offline mode please accept the annual report of Cultural and Educational committee in the academic year 2021-2022.

Member :

- 1) Prof. Meghshyam Dhakre
- 2) Dr. Rahul Gajbhiye
- 3) Dr. Mangala Khune
- 4) Prof. Vilas Bailmare

Dr. Milind Kamble
(Cultural & Educational Committee)

Everything is easy when you are busy.
But nothing is easy when you are lazy.

- Swami Vivekanand

Arise ! Awake ! and stop not until the
goal is reached.

- Swami Vivekanand

Learn as if you will live forever,
live like you will die tomorrow

- Mahatma Gandhi

पदवी व पदव्युत्तर इतिहास विभाग

महाविद्यालयात पदवी स्तरावर १९८९ पासून तर पदव्युत्तर स्तरावर २००१ पासून इतिहास विषय शिकविला जातो. इतिहासाचे संशोधन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी महाविद्यालयात मागील वर्षापासून इतिहास संशोधन केंद्र सुरू करण्यात आले आहे. सद्यस्थितीत जवळपास ७५० विद्यार्थी इतिहास विषयाला प्रवेशीत आहेत.

शैक्षणिक सत्राच्या सुरवातीला इतिहास अभ्यास मंडळाची स्थापना करून विविध उपक्रम महाविद्यालयात राबविले जातात. विद्यार्थी व शिक्षकांच्या ज्ञानवृद्धीसाठी चर्चासत्रे, सेमिनार, कार्यशाळा महाविद्यालयात आयोजित केल्या जातात. लघुनिबंध लेखन कार्यशाळेचे आयोजन करून स्थानिक इतिहास विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहचविला जातो. विद्यापीठाने नेमून दिलेला अभ्यासक्रम पूर्ण करण्याबरोबरच ऐतिहासिक घटना व महापुरुषांच्या कार्याची माहिती मिळावी म्हणून व्याख्याने व विविध कार्यक्रमांचे आयोजन केले जाते.

चालू शैक्षणिक सत्रात कोरोना महामारीच्या प्रादुर्भावामुळे महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांचे प्रत्यक्षात वर्ग होऊन शकले नाही त्यामुळे ऑनलाईन शिक्षणाच्यामाध्यमातून विद्यार्थ्यांचा अभ्यासक्रम पूर्ण करून देण्यात आला. विद्यापीठाच्या बदललेल पद्धतीनुसार वस्तुनिष्ठप्रश्नांचा सराव करून घेवून विद्यार्थ्यांची तयारी करून घेण्यात आली.

अशा प्रकारे महाविद्यालयातील इतिहास विभाग विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानवृद्धीसाठी व त्यांच्या सर्वांगीन विकासासाठी सदैव प्रयत्नशील आहे.

प्रा. डॉ. विठोबा चंदनखेडे
इतिहास विभाग प्रमुख

प्रा. मेघशाम ढाकरे
समाजशास्त्र विभाग प्रमुख

या भारतात बंधुभाव नित्य वसू दे

या भारतात बंधुभाव नित्य वसू दे, दे वरचि असा दे
हे सर्व पंथ संप्रदाय एक दिसू दे, मतभेद नसू दे

नांदोत सुखे गरीब-अमीर एक मतांनी
मग हिंदू असो ख्रिश्चन वा हो इस्लामी
स्वातंत्र्य-सुखा या सकलांमाजि वसू दे
दे वरचि असा दे

सकळांस कळो मानवता, राष्ट्रभावना
हो सर्व स्थळी मिलुनी समुदाय प्रार्थना
उद्योगी तरूण शीलवान येथे असू दे
दे वरचि असा दे

जातिभाव विसरूनिया एक हो आम्ही
अस्पृश्यता समूळ नष्ट हो जगातुनी
खलनिंदका मनीही सत्य न्याय वसू दे
दे वरचि असा दे

सौंदर्य रमो घराघरात स्वर्गीयापरी
ही नष्ट होऊ दे विपत्ती भीती बावरी
तुकड्यास सदा या सेवेमाजी वसू दे
दे वरचि असा दे

- संत तुकडोजी महाराज

विद्या विकास कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, समुद्रपुर

शैक्षणिक व सांस्कृतिक उपक्रम

रा.से.यो च्या वतीने रक्तदान शिबीराचे आयोजन

रा.से.यो च्या वतीने रक्तदान शिबीरामध्ये नोंदणी करताना विद्यार्थी

वाणिज्य अभ्यास मंडळाच्या उद्घाटन प्रसंगी बोलतांना प्रा. नितीन अखूज

वाणिज्य अभ्यास मंडळाच्या उद्घाटन प्रसंगी उपस्थित विद्यार्थी व विद्यार्थिनी

रा.से.यो.च्या वतीने राष्ट्रीय मतदार दिवस रॅलीचे आयोजन

प्लेसेमेंट सेलच्या कार्यक्रमात बोलतांना प्रा.डाॅ. नयना शिरभाते

प्लेसेमेंट सेलच्या कार्यक्रमात बोलतांना प्रा.डाॅ. रमेश निखाडे व उपस्थित विद्यार्थी

वनस्पतीशास्त्र विभागाद्वारे आयोजित वृक्षारोपन कार्यक्रम

विद्या विकास कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, समुद्रपूर

शैक्षणिक व सांस्कृतिक उपक्रम

वनस्पतीशास्त्र विभागाद्वारे आयोजित वृक्षारोपन कार्यक्रमांमध्ये उपस्थित विद्यार्थी व प्राध्यापक वृंद

Unnamed Road, Samudrapur, Maharashtra 442305, In

सांस्कृतिक महोत्सवा निमित्त आयोजित रांगोळी स्पर्धामध्ये सहभागी विद्यार्थीनी

प्रजासत्ताक दिनानिमित्त आयोजित कार्यक्रमात मार्गदर्शन करताना संस्थेचे अध्यक्ष मा.श्री. पांडुरंगजी तुळसकर

राष्ट्रीय विज्ञान दिनानिमित्त विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना डॉ. माळोदे

राष्ट्रीय सेवा योजना द्वारा आयोजित रोग निदान शिबीरात उपस्थितांना मार्गदर्शन करताना प्रा.डॉ. उमेशजी तुळसकर

राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने आयोजित संविधान दिनच्या कार्यक्रमात मार्गदर्शन करताना प्रा.डॉ. राजकुमार रामटेके

सावित्रीबाई फुले जयंतीच्या कार्यक्रमात उपस्थित प्राध्यापक वृंद

जगतिक महिला दिनानिमित्त विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना जेष्ठ समाजसेविका शोभा गायथने

विद्या विकास कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, समुद्रपूर

शैक्षणिक व सांस्कृतिक उपक्रम

विद्या विकास शिक्षण संस्थेचे सचिव प्रा.डॉ. उमेश तुळसकर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना

विद्या विकास शिक्षण संस्थेचे अध्यक्ष श्री. पांडुरंगजी तुळसकर रा.से.यो. विशेष श्रमसंस्कार शिबीरात बोलतांना

प्राचार्य डॉ. किशोरचंद्र रेवतकर विशेष श्रमसंस्कार शिबिराला संबोधित करतांना

उपप्राचार्य डॉ. नयना शिरभारे रा.से.यो. शिबीरात मार्गदर्शन करतांना

रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी प्रा. विलास बैलमारे विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना

गणित विभाग प्रमुख डॉ. शिल्पा समदुरकर उपस्थितांना शिबीरात मार्गदर्शन करतांना

रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी प्रा. मेघशाम ढाकरे मार्गदर्शन करतांना

रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी व पुरस्कार प्राप्त विद्यार्थी

विद्या विकास कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, समुद्रपूर

शैक्षणिक व सांस्कृतिक उपक्रम

छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती प्रसंगी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना प्रा. अजय मोहोड

एम.सी.व्ही.सी. चा विद्यार्थी राम कावडे (युवा यंत्रज्ञ) याचा सत्कार करतांना प्राध्यापक वृंद

सांस्कृतिक महोत्सवा निमित्त आयोजित कबड्डी या स्पर्धामध्ये सहभागी विद्यार्थी

सांस्कृतिक महोत्सव निमित्त आयोजित कबड्डी क्रिडा स्पर्धेमधील सहभागी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना प्रा. चंद्रकांत सातपुते व प्रदिप कापकर

नेताजी सुभाषचंद्र बोस यांच्या प्रतिमेचे पुजन करतांना प्राध्यापक वृंद

विद्यापिठ शिक्षण मंचच्या अध्यक्ष डॉ. कल्पना पांडे यांचा सत्कार करतांना संस्थेचे अध्यक्ष श्री. पांडूरंगजी तुळसकर व सचिव डॉ. उमेशजी तुळसकर

राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने राजमाता जिजाऊ यांच्या जयंती प्रसंगी मार्गदर्शन करतांना प्रा. भैरवशाम ठाकरे

राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने राजमाता जिजाऊ यांच्या जयंती प्रसंगी मार्गदर्शन करतांना प्रा. डॉ. मिलींद कांबळे

विद्या विकास कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, समुद्रपूर

शैक्षणिक व सांस्कृतिक उपक्रम

mudrapur Samudrapur, Maharashtra, India
JXP6+RMR, Samudrapur, Maharashtra 442305, In
Lat 20.636972°

इंग्रजी विभागाच्या वतीने इंग्रजी भाषा दिवसाचे आयोजन

एकदिवसीय कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना प्रा.डॉ. नयना शिरभाते

वाणिज्य विभाग व अर्थशास्त्र विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना प्रा.डॉ. प्रबोधकुमार सातपुते

शैक्षणिक सहल प्रसंगी उपस्थित प्राध्यापक व विद्यार्थी

डॉ. रंगनाथन जयंती निमित्त आपले विचार व्यक्त करताना ग्रंथपाल डॉ. प्रमोल अलोने

यशवंतराव चव्हाण जयंती निमित्त मार्गदर्शन करताना प्रा.डॉ. किशोरचंद्र रेवतकर

माजी विद्यार्थी मेळाव्या प्रसंगी आपले मनोगत व्यक्त करताना भावना ठाकरे

संत गाडगेबाबा जयंती प्रसंगी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना प्रा.डॉ. विठोबा चंदनखेडे

विद्याश्री वार्षिकांक-२०२१-२२

विद्या विकास शिक्षण संस्था, हिंणघाट द्वारा संचालित

नॅक द्वारा 'B++' ने मानांकित
विद्या विकास कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, समुद्रपूर जि. वर्धा 442305

महाविद्यालयात शिकविले जाणारे अभ्यासक्रम
पदवी विभाग (Under Graduate Section)

१. बी. ए. भाग - १	प्रवेश क्षमता ३२०	(अनुदानित)	- मराठी माध्यम
२. बी. ए. भाग - १	प्रवेश क्षमता १००	(कायम विनाअनुदानित)	- मराठी माध्यम
३. बी. ए. भाग - २	प्रवेश क्षमता २२०	(अनुदानित)	- मराठी माध्यम
४. बी. ए. भाग - २	प्रवेश क्षमता १००	(कायम विनाअनुदानित)	- मराठी माध्यम
५. बी. ए. भाग - ३	प्रवेश क्षमता १२०	(अनुदानित)	- मराठी माध्यम
६. बी. ए. भाग - ३	प्रवेश क्षमता १००	(कायम विनाअनुदानित)	- मराठी माध्यम
७. बी. कॉम. भाग - १	प्रवेश क्षमता १२०	(अनुदानित)	- मराठी माध्यम
८. बी. कॉम. भाग - १	प्रवेश क्षमता १००	(कायम विनाअनुदानित)	- इंग्रजी माध्यम
९. बी. कॉम. भाग - २	प्रवेश क्षमता १२०	(अनुदानित)	- मराठी माध्यम
१०. बी. कॉम. भाग - २	प्रवेश क्षमता १००	(कायम विनाअनुदानित)	- इंग्रजी माध्यम
११. बी. कॉम. भाग - ३	प्रवेश क्षमता १२०	(अनुदानित)	- मराठी माध्यम
१२. बी. एससी. भाग - १	प्रवेश क्षमता १२०	(अनुदानित)	- इंग्रजी माध्यम
१३. बी. एससी. भाग - १	प्रवेश क्षमता १००	(कायम विनाअनुदानित)	- इंग्रजी माध्यम
१४. बी. एससी. भाग - २	प्रवेश क्षमता १२०	(अनुदानित)	- इंग्रजी माध्यम
१५. बी. एससी. भाग - २	प्रवेश क्षमता १००	(कायम विनाअनुदानित)	- इंग्रजी माध्यम
१६. बी. एससी. भाग - ३	प्रवेश क्षमता १२०	(अनुदानित)	- इंग्रजी माध्यम

(For B.Sc. Group-1= Botany, Zoology, Chemistry & Group-2= Physics, Chemistry, Mathematics & Compulsory Language for B. Sc. Ist Marathi + English)

प्रवेश क्षमता (अनुदानित) १३८० + (कायम विनाअनुदानित) ७०० एकूण प्रवेश क्षमता २०८०

कनिष्ठ विभाग (Junior College Section)

१. ११ वा कला	प्रवेश क्षमता १२०	(अनुदानित)	- मराठी माध्यम
२. ११ वा कला+वाणिज्य (सं.)	प्रवेश क्षमता १२०	(अनुदानित)	- मराठी माध्यम
३. ११ वा कला	प्रवेश क्षमता १२०	(विनाअनुदानित)	- मराठी माध्यम
४. १२ वा कला	प्रवेश क्षमता १२०	(अनुदानित)	- मराठी माध्यम
५. १२ वा कला+वाणिज्य (सं.)	प्रवेश क्षमता १२०	(अनुदानित)	- मराठी माध्यम
६. १२ वा कला	प्रवेश क्षमता १२०	(विनाअनुदानित)	- मराठी माध्यम
७. ११ वा विज्ञान	प्रवेश क्षमता १२०	(अनुदानित)	- इंग्रजी माध्यम
८. ११ वा विज्ञान	प्रवेश क्षमता १२०	(विनाअनुदानित)	- इंग्रजी माध्यम
९. ११ वा विज्ञान	प्रवेश क्षमता १००	(विनाअनुदानित)	- इंग्रजी माध्यम
१०. १२ वा विज्ञान	प्रवेश क्षमता १२०	(अनुदानित)	- इंग्रजी माध्यम
११. १२ वा विज्ञान	प्रवेश क्षमता १२०	(विनाअनुदानित)	- इंग्रजी माध्यम
१२. ११ वा विज्ञान	प्रवेश क्षमता १००	(विनाअनुदानित)	- इंग्रजी माध्यम
१३. ११ वा एड्डी	प्रवेश क्षमता २०	(अनुदानित)	- मराठी माध्यम
१४. १२ वा एड्डी	प्रवेश क्षमता २०	(अनुदानित)	- मराठी माध्यम
१५. ११ वा आर.एम.आर.ई.एम.	प्रवेश क्षमता २०	(अनुदानित)	- मराठी माध्यम
१६. १२ वा आर.एम.आर.ई.एम.	प्रवेश क्षमता २०	(अनुदानित)	- मराठी माध्यम
१७. ११ वा संगणकशास्त्र	प्रवेश क्षमता २०	(विनाअनुदानित)	- मराठी माध्यम
१८. १२ वा संगणकशास्त्र	प्रवेश क्षमता २०	(विनाअनुदानित)	- मराठी माध्यम

प्रवेश क्षमता (अनुदानित) ८४० + (विनाअनुदानित) ६८० एकूण प्रवेश क्षमता १५२०

पदव्युत्तर विभाग (Post Graduate Section)

१. एम. ए. समाजशास्त्र	प्रवेश क्षमता ८०	(कायम विनाअनुदानित)	- मराठी माध्यम
२. एम. ए. इतिहास	प्रवेश क्षमता ८०	(कायम विनाअनुदानित)	- मराठी माध्यम
३. एम. कॉम	प्रवेश क्षमता ८०	(कायम विनाअनुदानित)	- मराठी माध्यम
४. एम. एससी. रसायनशास्त्र	प्रवेश क्षमता २२	(कायम विनाअनुदानित)	- इंग्रजी माध्यम
५. एम. एससी. वनस्पतीशास्त्र	प्रवेश क्षमता २२	(कायम विनाअनुदानित)	- इंग्रजी माध्यम
६. एम. एससी. गणित	प्रवेश क्षमता २२	(कायम विनाअनुदानित)	- इंग्रजी माध्यम
७. एम. एससी. भौतिकशास्त्र	प्रवेश क्षमता २२	(कायम विनाअनुदानित)	- इंग्रजी माध्यम

प्रवेश क्षमता एकूण (विनाअनुदानित) ३२८

सत्र २०१६-१७ पासून मराठी इतिहास व वाणिज्य विषयाचे संशोधन केंद्र म्हणून रा.तु.म.नागपूर विद्यापीठ, नागपूर कडून मान्यता.

यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ, नाशिक द्वारा महाविद्यालयात चालविण्यात येत असलेले कोर्स

१. पूर्वतयारी	- १० वी व १२ वी नापास विद्यार्थांकरिता	३. एम.बी. ए.	- कोणत्याही शाखेचा पदवीधर
२. बी.ए. व बी.कॉम.	- १२ वा वर्ग पास विद्यार्थांकरिता	४. एम.ए. (इंग्रजी)	- कोणत्याही शाखेचा पदवीधर

विद्या विकास शिक्षण संस्थेतर्गत हिंणघाट या शहरात २०१८-१९ शैक्षणिक सत्रा पासून मातोश्री आशाताई कुणावार कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालयाची सुरुवात.

महाविद्यालयात शिकविले जाणारे अभ्यासक्रम पदवी विभाग (Under Graduate Section)

१. बी. ए. भाग - १ प्रवेश क्षमता १२० - मराठी माध्यम २. बी. एससी. भाग - १ प्रवेश क्षमता १२० - इंग्रजी माध्यम ३. बी. कॉम. भाग - १ प्रवेश क्षमता १२० - इंग्रजी माध्यम प्रवेश क्षमता एकूण-३६०

स्वच्छ महाविद्यालय...! सुंदर महाविद्यालय...!

विद्याश्री वार्षिकांक-२०२१-२२